

Tymošenková proti Ukrajině, rozsudek ze dne 30. 4. 2013

Stěžovatel: Tymošenková

Žalovaný stát: Ukrajina

Číslo stížnosti: 49872/11

Datum: 30.04.2013

Článek Úmluvy: čl. 18

čl. 3

čl. 4

čl. 5 odst. 1

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: oběť porušení Úmluvy, předvídatelnost zákona, stanoveno zákonem, svoboda sdružování, svoboda shromažďování

Český právní řád: čl. 7, čl. 8, čl. 10 Listiny základních práv a svobod
§ 46 – 48 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách
§ 67– 73 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
§ 9 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
§ 9, 11, 18, 20 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby

Významnost: 2

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

BÝVALÁ PÁTÁ SEKCE

30. dubna 2013

VĚC TYMOŠENKOVÁ

(rozsudek ve věci Tymošenková v. Ukrajina)

Evropský soud pro lidská práva (bývalá Pátá sekce) zasedající ve složení Dean Spielmann, předseda, Mark Villiger, Karel Jungwiert, Ann Power-Forde, Ganna Judkivska, Angelika Nußberger, André Potocki, soudci, a Stephen Phillips, zástupce tajemníka sekce, vynesl po poradách konaných ve dnech 28. srpna 2012 a 9. dubna 2013 následující rozsudek, který byl přijat posledně zmíněného data:

POSTUP

Řízení bylo zahájeno stížností č. 49872/11 směřující proti Ukrajině, kterou dne 10. srpna 2011 podala k Soudu občanka Ukrajiny paní Julija Volodymyrivna Tymošenková („stěžovatelka“) na

základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“).

Stěžovatelka byla zastoupena paní Valentynou Telyčenko a panem Serhijem Vlasenkem, advokáty působícími v Kyjevě. Ukrajinská vláda („Vláda“) je zastoupena svým zmocněncem, panem Nazarem Kulčyckým, z Ministerstva spravedlnosti.

Stěžovatelka zejména namítá, že její vazba byla politicky motivována; že zákonnost její vazby ve vazební věznici v Kyjevě v SIZO č. 13 nebyla podrobena soudnímu přezkumu, že podmínky její vazby byly nehumánní, stěžovatelce nebyla ani poskytnuta lékařská péče, přestože měla několik zdravotních problémů; a že v ústřední nemocnici v Charkově byla pod čtyřiašedesátihodinovým dohledem.

Soud rozhodl, že se bude předmětnou stížností zabývat přednostně (čl. 41 jednacího řádu Soudu). Podání stížnosti bylo vládě oznámeno dne 14. prosince 2011.

Jednání se konalo v objektu budovy Human Rights Building ve Štrasburku dne 28. srpna 2012 (čl. 59 odst. 3 jednacího řádu Soudu).

Před Soudem vystoupili:

(a) na straně Vlády N. Kulčyckyj, zmocněnec, M. Bem, advokát, V. Boguš, R. Mojsejenko, O. Mykytenko, A. Bajrachnyj, S. Motljach, poradci;

(b) na straně stěžovatelky V. Telyčenko, S. Vlasenko, advokáti, H. Senyk, poradce.

Soud vyslechl projevy pana N. Kulčyckého, paní V. Telyčenko a pana S. Vlasenka, jakož i jejich odpovědi na otázky položené stranám.

Soudce Boštjan Zupančič byl vyloučen zjednání před Soudem v dané věci (čl. 28 jednacího řádu Soudu).

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

Okolnosti případu

Stěžovatelka, narozená roku 1960, vykonává trest odnětí svobody ve věznici Kachanovská kolonie č. 54 v Charkově. Stěžovatelka je nyní hospitalizována v Ústřední nemocnici Státní železnice v Charkově.

Skutkové okolnosti případu

Stěžovatelka je předsedkyní politické strany Baťkivščyna (t.j. „vlast“) a Bloku Julije Tymošenkové.

V době od 24. ledna do 8. září 2005 a dále v době od 18. prosince 2007 do 3. března 2010 vykonávala stěžovatelka na Ukrajině funkci předsedkyně vlády. Před tím, než se stala předsedkyní vlády, byla jedním z vůdců Oranžové revoluce, během níž otevřeně kritizovala svého tehdejšího rivala v prezidentských volbách Viktora Janukovyče.

Blok Julije Tymošenkové zvítězil v parlamentních volbách konaných v roce 2006 v celkem 14 okrscích (z 27) a získal 22,27 % hlasů.

V parlamentních volbách v roce 2007 získal Blok Julije Tymošenkové celkově 30,71 % hlasů a získal 156 (ze 450) křesel v parlamentu.

Stěžovatelka byla hlavní konkurentkou Victora Janukovyče v prezidentských volbách v roce 2010. Ve druhém kole voleb získala podporu 45.47 % voličů, zatímco Janukovyč získal 48.95 % hlasů.

1.3. V době podání stížnosti byla stěžovatelka nejvýraznějším opozičním politikem a zároveň lídrem jedné z nejsilnějších opozičních politických stran na Ukrajině.

Trestní stíhání vedené proti stěžovateli

Smlouva o dodávce plynu

Dne 11. dubna 2011 zahájila Generální prokuratura („GPO“) trestní stíhání proti stěžovateli kvůli podezření z trestného činu zneužití pravomoci podle § 365 odst. 3 trestního zákoníku. Stěžovatelka byla podezřelá z překročení a zneužití pravomoci, když nařídila řediteli státního podniku Naftogaz podepsat s ruskou společností Gazprom smlouvu o dodávce plynu za cenu 450 USD za 1000 kubických metrů, což způsobilo státu citelnou finanční újmu.

Dne 25. května 2011 bylo přípravné řízení oficiálně skončeno a stěžovateli byla poskytnuta lhůta 15 dní k tomu, aby si prostudovala spis. V této době byla stěžovatelka takřka denně předvolávána na GFO k výslechu v dalších trestních řízeních, jež proti ní byla mezitím zahájena. Trestní spis, který si měla stěžovatelka prostudovat, čítal v této době 15 svazků a přibližně 4000 stran.

Dne 17. června 2011 byla věc postoupena obvodnímu soudu Pečerskyj v Kyjevě („soud Pečerskyj“).

Rozsudkem z 11. října 2011 uznal soud stěžovatelku vinnou ve všech bodech obžaloby a uložil jí nepodmíněný trest odnětí svobody v délce trvání sedmi let a tříletý trest zákazu výkonu veřejných funkcí.

Odvolací soud v Kyjevě rozsudkem ze dne 23. prosince 2011 potvrdil předchozí rozsudek prvoinstančního soudu.

Vyšší specializovaný soud rozsudkem ze dne 29. srpna 2012 s konečnou platností potvrdil předchozí rozsudky o vině a trestu stěžovatelky.

Další trestní stíhání vedená proti stěžovateli a související události

V roce 2010 byla proti stěžovateli zahájena dvě trestní stíhání. V první věci šlo o trestní stíhání podle § 364 trestního zákoníku, týkalo se zneužití fondů určených pro nákup sanitních vozů. V druhém případě byla stěžovatelka stíhána podle § 365 trestního zákoníku za zneužití prostředků, které Ukrajina získala v rámci Kjótského protokolu.

V červenci 2011 byl znovu otevřen případ, kde byla stěžovatelka stíhána pro podezření ze spáchání finančního podvodu, kterého se měla dopustit v 90. letech 20. století, kdy působila jako ředitelka společnosti United Energy Systems of Ukraine. Případ byl původně uzavřen v roce 2001.

Dne 7. prosince 2011 vyšetřovatel navrhl obvodnímu soudu Ševčenkivskyj v Kyjevě, aby byla stěžovatelka stíhána vazebně v zájmu snadnějšího průběhu přípravného řízení v těchto dalších případech.

Dne 8. prosince 2011 proběhly dva výslechy stěžovatelky ve zdravotním oddělení v SIZO, během nichž stěžovatelka ležela na lůžku kvůli bolestem. Výslechy byly třikrát přerušeny, jelikož stěžovatelka musela nutně užít léky proti bolesti. Soud následně návrhu vyšetřovatele vyhověl.

Dne 21. prosince 2011 odvolací soud v Kyjevě potvrdil výše uvedené rozhodnutí prvostupňového

soudu.

Dne 29. března 2012 byla stěžovatelka obžalována.

Vazba stěžovatelky v průběhu trestního stíhání ve věci smlouvy o dodávce plynu

V průběhu přípravného řízení a řízení před soudem ve věci smlouvy o dodávce plynu byla stěžovatelka stíhána na svobodě, soudu však složila slib, že neuprchně.

V době od 29. Června do 4. srpna 2011 nařídil soud Pečerskyj celkem 16 jednání, přičemž stěžovatelka se všech jednání zúčastnila.

Dne 5. srpna 2011 bylo jednání zahájeno v 9 hodin. Stěžovatelka měla zpoždění a její obhájce proto požádal soud o půlhodinovou přestávku. Stěžovatelka dorazila o sedm minut později. Jednání tedy začalo v 9:30. Stěžovatelka omluvila své zpoždění vyčerpáním, jelikož předchozí dne trvalo soudní jednání až do 20:02, přičemž stěžovatelka se připravovala na dnešní jednání až pozdě do noci.

V průběhu jednání vyslychal soudce úřadujícího předsedu vlády pana Azarova. Téměř všechny dotazy stěžovatelky byly soudem zamítnuty, údajně svědka přespříliš znervózňovaly a zneklidňovaly. Není jasné, zda stěžovatelka kladla dotazy sama nebo prostřednictvím svého obhájce.

Po výsledku výše uvedeného svědka protistranou požádal prokurátor z GPO soud, aby byla stěžovatelka stíhána nadále vazebně, jelikož brání průchodu spravedlnosti a prokázala neúctu soudci K., jakož i ostatním účastníkům řízení.

Soudce K. téhož dne vyhověl návrhu prokurátora a pro stěžovatelku nařídil vazbu na blíže nespecifikovanou dobu s odkazem na § 148 trestního řádu. Jeho odůvodnění bylo následující:

„Jak v průběhu přípravného řízení, tak v průběhu řízení před soudem obviněná systematicky porušuje pravidla řízení, ignoruje pokyny předsedajícího soudce, chová se pohrdlivě k účastníkům řízení, jakož i k soudu samému, vědomě protahuje řízení před soudem, jedná tak, aby zabránila zjištění pravdy v této věci, zvláště pak tím, že brání výsledku svědků.“

Soud ještě s odkazem na soudní spis dodal, že stěžovatelka odmítla soudu poskytnout informaci o místě svého trvalého pobytu. Soudní obsílky zasílané na adresu uvedenou ve spisu byly soudu opětovně vráceny. Stěžovatelka taktéž opakovaně odmítla podepsat potvrzení s daty konání dalších jednání. Jak bylo uvedeno v odůvodnění, jednalo se o konečné rozhodnutí, proti kterému není možné podat opravný prostředek.

Stěžovatelka byla následně v soudní síni zadržena a transportována do vazební věznice č. 13 v Kyjevě („SIZO č. 13“).

V průběhu následujících jednání před soudem konaných ve dnech 8., 10., 11., 15., 16., 18., 22., 25., 26., 29. a 31. srpna a 1., 2., 5., 6., 7. a 21. září 2011 se stěžovatelka domáhala, aby její vazba byla nahrazena jiným zajišťovacím opatřením. Stěžovatelka argumentovala tím, že plnila předchozí zajišťovací opatření, tj. slib neopustit město, že spolupracovala při vyšetřování a zúčastnila se všech soudních jednání. Stěžovatelka dále podotkla, že neexistuje žádný právní důvod pro její vazbu, která je trestem za údajný nedostatek respektu k předsedajícímu soudci. Dále zdůraznila, že její vazba odporuje zárukám zakotveným v čl. 5 Úmluvy a měla by být nahrazena mírnějším opatřením. Soudci K. bylo taktéž adresováno mnoho dopisů od významných osobností veřejného života (duchovní, umělci, spisovatelé, žurnalisti a vědci), které apelovaly za propuštění stěžovatelky na svobodu a zároveň nabízely osobní záruku za stěžovatelku, která by se na základě této záruky zúčastnila dalších jednání před soudem. Taktéž byl soudu doručen návrh na kauci pro stěžovatelku ve výši 1 000 000

ukrajinských hřiven.

Soud Pečerskyj zamítl všechny uvedené návrhy s odkazem na své odůvodnění v rozhodnutí ze dne 5. srpna 2011. Každé následné zamítnutí návrhu bylo založeno na předchozích odůvodněních. Soud, mimo jiné, konstatoval, že stěžovatelka neustále prokazuje svou neúctu k soudu a k účastníkům řízení, nerespektuje pokyny soudu a nereaguje na připomínky předsedajícího soudce.

Dne 12. srpna 2011 se odvolací soud v Kyjevě zabýval odvoláním stěžovatelky ve věci její vazby. Stěžovatelka argumentovala, že její vazba je nezákonná a nepřiměřeně dlouhá. Odvolací soud její odvolání odmítl, aniž by se zabýval meritem odvolání. Soud své rozhodnutí odůvodnil následovně:

„Podle § 274 trestního řádu („tr. ř.“) může soud v průběhu řízení změnit druh zajišťovacího institutu. Pokud soud rozhodne, že takovým institutem bude vazba, potom je vázán ustanoveními Hlavy 13 tr. ř.

Ustanovení § 274 tr. ř. de facto neumožňuje napadnout soudní rozhodnutí o změně druhu zajištění v průběhu řízení před soudem.

V průběhu trestního řízení v této věci byl zajišťovací institut změněn. Soud vyhověl návrhu prokurátora ze dne 5. srpna 2011 a uvalil na Juliji Tymošenkovou vazbu, čímž změnil původní zajišťovací institut stěžovatelky, tj. slib, že neopustí město. Toto soudní rozhodnutí bylo napadeno odvoláním.

V souladu s tr. ř. není možné proti rozhodnutím soudu o výběru, změně nebo zrušení zajištění vydaných v průběhu řízení před soudem podat odvolání. Z toho vyplývá, že není dán žádný důvod pro to, aby bylo odvolání [stěžovatelky] proti rozhodnutí soudu ze dne 5. srpna 2011 vyhověno.“

Ve svém odsuzujícím rozsudku ze dne 11. října 2011 (viz výše bod 17) zároveň soud Pečerskyj rozhodl, že stěžovatelka bude ponechána ve vazbě, dokud rozsudek nenabude právní moci.

Ve dnech 29. listopadu, 1. a 20. prosince 2011 podala stěžovatelka další návrhy na propuštění z vazby s odkazem na své předchozí argumenty a zároveň nově poukázala na zhoršení svého zdravotního stavu.

Podmínky vazby v SIZO č. 13 v Kyjevě

Stěžovatelka pobývala ve vazební věznici SIZO č. 13 od 5. srpna do 30. prosince 2011.

Materiální podmínky ve vazbě

Stěžovatelka byla umístěna na celu č. 242 společně se dvěma dalšími spoluvězeňkyněmi. Ve své původní stížnosti stěžovatelka uvedla, že velikost cely je přibližně 14 čtverečních metrů, zatímco ve svých vyjádřeních k přijatelnosti a k odůvodněnosti stížnosti uvedla, že cela je velká 16 metrů čtverečních. Vláda uvedla, že cela měří 16, 4 metrů čtverečních.

Stěžovatelka taktéž uvedla, že v cele se nacházelo pouze jedno okno, které však bylo příliš vysoko na to, aby jej mohla stěžovatelka či její spoluvězeňkyně otevřít. Cela byla tedy nevětraná, což s přihlédnutím k faktu, že obě spoluvězeňkyně kouřily, způsobilo stěžovatelce vážné zdravotní potíže. Podle stanoviska vlády bylo možné okno v cele o rozměrech 1,5 krát 1,5 metru otevřít, dále jedna spoluvězeňkyně byla nekuřačka a ta druhá kouřila pouze mimo celu při vycházkách. Cela byla vybavena ventilací.

Podle stěžovatelky nebyla na cele teplá voda a často nebyla k dispozici ani studená voda.

Stěžovatelce nebyla poskytnuta ani pitná voda. Vláda uvedla, že cela byla vybavena jak teplou tak studenou vodou, odděleným WC a umyvadlem s kohoutkem, v cele bylo taktéž ústřední topení. Vláda dále dodala, že stěžovatelce bylo v průběhu jejího pobytu v SIZO č. 13 dodáno celkem 316 litrů pitné vody v 82 barelech.

Stěžovatelka uvedla, že cela nebyla dostatečně osvětlena, byla vlhká se štiplavým zápachem a rostla tam plíseň. Světlo v cele nebylo možné zhasnout, a tudíž bylo celou dobu rozsvíceno. Vláda uvedla, že pro svícení přes den byly k dispozici dvě lampy (každá měla dvě 40 wattové žárovky – celkem tedy čtyři 40 wattové žárovky), přes noc svítila jedna lampa se 60 wattovou žárovkou.

Stěžovatelka dále uvedla, že v době podání její stížnosti k Soudu, tj. 11. srpna 2011, se mohla sprchovat jedenkrát týdně a lůžkoviny na její posteli nebyly pravidelně vyměňovány. Ve svých vyjádřeních k přípustnosti a k odůvodněnosti stížnosti však uvedla, že se mohla sprchovat dvakrát týdně. Vláda k tomu poznamenala, že zatímco dle obecného pravidla se vazebně stíhaní mohou sprchovat pouze jedenkrát za sedm dní 30 minut, stěžovatelce bylo umožněno sprchovat se několikrát týdně. Vláda dále zdůraznila, že všem vazebně stíhaným je poskytnuto ložní prádlo. K 5. srpnu 2011 obsahovaly zbývající zásoby lůžkovin na SIZO následující položky: 444 dek, 545 polštářů, 8216 prostěradel, 6179 ručníků a 4473 potahů na polštáře. Stěžovatelka, jež dostala od svých příbuzných celkem 278 položek lůžkovin, nikdy nepožádala personál SIZO, aby jí lůžkoviny vyměnil.

Stěžovatelka podotkla, že Vláda neuvedla počet osob, jež byly v inkriminovanou dobu na stěžovatelčině cele, což je důležité pro posouzení, kolik lůžkovin se na cele spotřebovalo. Dle stěžovatelky Vláda dále nezmínila ani, které lůžkoviny měly být stěžovatelce k dispozici. Stěžovatelka uvedla, že se musela spoléhat výlučně na své příbuzné, kteří jí poskytli pitnou vodu, lůžkoviny, jídlo a ostatní věci základní potřeby. 46. Dne 25. listopadu 2011 byla stěžovatelka dočasně přemístěna do cely č. 300, kde zůstala až do 29. listopadu 2011. Poté byla přemístěna do nově zařízené cely č. 260 v rámci zdravotního oddělení. Dle stěžovatelky nebyla v cele č. 300 k dispozici teplá voda ani topení.

47 V době od 29. listopadu do 6. prosince 2011 navštívila vazební věznici SIZO č. 13 ad hoc ustanovená komise Výboru CPT. Dne 30. listopadu 2011 tato komise navštívila také stěžovatelku. Dle stěžovatelky byla důvodem jejího přestěhování do lépe vybavené cely č. 260 právě tato návštěva.

Denní režim stěžovatelky a strava

Ve dnech, kdy se konalo jednání před soudem, což bylo dle stěžovatelky takřka denně, musela vstávat v 5 hodin ráno, aby byla dopravena k soudu před sedmou hodinou ranní. Jak dále stěžovatelka uvedla, před a po jednání musela strávit vždy dvě nebo více hodin v místnosti bez oken o rozměrech 1.2 krát 1.4 metry. Vláda toto tvrzení popřela. Po jednání se stěžovatelka, dle svého tvrzení, vracela zpět na svou celou nejdříve v 9 hodin večer. V tyto dny neměla stěžovatelka možnost vycházky ani jiné fyzické aktivity.

Ve své původní stížnosti stěžovatelka uvedla, že nemohla jíst jídlo, které bylo podáváno v SIZO, neboť trpěla chronickými žaludečními potížemi a alergiemi. Poté, co v SIZO pozřela několik jídel, se stěžovatelčiny chronické potíže zhoršily a tato poté trpěla neustálými bolestmi břicha. Stěžovatelka také uvedla, že účast na každodenních soudních jednáních jí v době pobytu v SIZO neumožňovala vyhledat lékařskou pomoc. Navíc stěžovatelce, dle jejího vyjádření, ani nebylo umožněno, aby si s sebou brala na soudní jednání jídlo. Z tohoto důvodu byla stěžovatelka ve dnech, kdy se konalo soudní jednání, někdy až 16 hodin bez jídla.

Ve svém vyjádření k přípustnosti a k odůvodněnosti stížnosti stěžovatelka uvedla, že v soudní budově jí nebyla poskytnuta žádná místnost, kde by se mohla najíst. Stěžovatelka považovala za velice ponižující jíst na veřejnosti, kde se nacházeli i žurnalisti, reportéři a fotografové. Dle svého tvrzení

byla stěžovatelka po celou dobu jednání přítomna v soudní síni a odejít mohla pouze v případě, kdy potřebovala použít toaletu. Kvůli tomu zůstala stěžovatelka vždy po celé jednání, které trvalo i 14 hodin, bez jídla a pití.

Dle tvrzení Vlády musela stěžovatelka před začátkem jednání čekat v místnosti, kde se mělo jednání konat. Vláda zároveň podotkla, v rozporu se stěžovatelčím tvrzením, že stěžovatelce byla poskytnuta možnost vycházky nebo jiných fyzických aktivit i ve dnech, kdy se konalo jednání před soudem. Faktem je, že pokud byla stěžovatelka od soudu převezena eskortou před druhou hodinou odpolední, mohla se vycházky zúčastnit v rámci normálního denního rozvrhu. V opačném případě stěžovatelka obvykle vycházku odmítla.

Vláda dále uvedla, že stěžovatelka si vždy po skončení jednání ve dnech 31. srpna, 1., 2., 5., 7. a 8. září 2011 s sebou na SIZO odvezla mnoho jídla, což dokazuje, že měla možnost získat a zkonzumovat jídlo ve dnech, kdy se konalo jednání před soudem. Na základě tohoto faktu personál SIZO pro stěžovatelku nepřipravoval oběd, který by si mohla vzít s sebou na jednání.

Vláda taktéž uvedla, že stěžovatelka v průběhu své vazby v SIZO obdržela velké množství balíků s jídlem. Od 5. do 11. srpna 2011 stěžovatelka dostávala stravu v souladu se zákonem. Následně, počínaje 11. srpnem 2011, stěžovatelka odmítla konzumovat stravu připravovanou v SIZO a uvedla, že nadále bude konzumovat pouze stravu, kterou jí pošlou příbuzní. Vláda poznamenala, že stěžovatelka obdržela v době od 5. srpna do 22. prosince 2011 celkem 82 balíků, které obsahovaly 60 vajec, 605 položek dietních potravin, 224 položek s vysokým obsahem tuku, 202 kusů ovoce a zeleniny a 316 litrů pitné vody.

Vláda poukázala na to, že se stěžovatelka odmítla stravovat jídlem připraveným v SIZO, a tudíž nebylo možné připravit stěžovatelce ani žádnou speciální dietu. Stěžovatelka sice tvrdila, že v souladu s doporučeními svého lékaře nemůže jíst některé potraviny, zejména pak vejce a potraviny s vysokým procentem tuku, nicméně balíky s potravinami, které stěžovatelce posílala její rodina, obsahovaly mnoho těchto, pro stěžovatelku zakázaných, potravin.

Zdravotní stav stěžovatelky a poskytnutá lékařská péče

Stěžovatelka uvedla, že z důvodu chronických obtíží jí lékař nařídil přísná dietní opatření spočívající ve vyloučení vajec, masa a tučných produktů ze stravy. Z důvodu předcházení alergiím lékař taktéž stěžovatelce doporučil, aby se vyhýbala toxickým látkám, včetně tabákového kouře, dezinfekčním prostředkům a plastovému nádobí. Stěžovatelka si stěžovala na náhlá podkožní krvácení, akutní bolesti žaludku a hrdla, na zhoršení chronických chorob, včetně gastritidy, pankreatitidy, na střevní disbiózu (střevní nerovnováha), adenomyózu dělohy, nodulární strunní druhého stupně, na recidivující kopřivku způsobenou množstvím alergických reakcí a silnými alergiemi na léky a potraviny (vejce).

Dne 10. srpna 2011 se stěžovatelka obrátila na soud s návrhem podle čl. 39 jednacího řádu Soudu, aby zdůraznil Vládě nutnost stěžovatelčina propuštění na svobodu, jelikož podmínky ve vazbě ohrožují její život.

Dne 16. srpna 2011 soud odmítl stěžovatelčin návrh.

Ve dnech 19., 25. a 29. srpna a ve dnech 1. a 2. září 2011 soudce K. a SIZO odmítli žádost stěžovatelky, aby mohla podstoupit vyšetření u lékařů, jimž důvěřuje. Stěžovatelce však místo toho bylo nabídnuto lékařské vyšetření lékaři určenými Ministerstvem zdravotnictví. Tuto možnost stěžovatelka odmítla.

Podle tvrzení Vlády byla stěžovatelka podrobena lékařskému vyšetření po svém nástupu do SIZO dne

5. srpna 2011. Odmítla však podstoupit podrobné lékařské vyšetření. Dne

srpna 2011 odmítla vyšetření u internisty, psychiatra a zubaře, odmítla změření krevního tlaku, elektrokardiogram, rentgen, krevní testy a vyšetření moči. Svůj postoj potvrdila i dne 12. srpna 2011.

Dne 16. srpna 2011. poté co se stěžovatelka vrátila ze soudního jednání, si stěžovala na výpotek v levém lokti. Stěžovatelce byl diagnostikován podkožní hematom neznámé příčiny. Stěžovatelka však trvala na provedení testů v nezávislé laboratoři.

Následujícího dne byla stěžovatelka vyšetřena vedoucím lékařem v SIZO, který konstatoval, že stěžovatelčin stav je stále stejný. Stěžovatelka odmítla podstoupit krevní testy v SIZO a trvala na tom, aby testy byly provedeny v nezávislé laboratoři za přítomnosti její osobní lékařky.

Dne 18. srpna 2011 stěžovatelka objevila na svém těle nové hematomy, avšak nadále odmítala podstoupit lékařské vyšetření. Bylo jí navrženo podstoupit laboratorní testy, nicméně stěžovatelka trvala na tom, že u provedení testů by musela být přítomna její lékařka dr. P. se svou zdravotní sestrou. Stěžovatelka taktéž odmítla vyšetření před komisí jmenovanou Ministerstvem zdravotnictví („lékařská komise“). Ještě ten den večer si stěžovatelka stěžovala na tělesnou slabost, závratě, dehydrataci a na zvracení.

Dne 19. srpna 2011 si stěžovatelka stěžovala na celkovou slabost, vyčerpání, závratě, na otoky dolních končetin, na krvácení z nosu a na opakovanou dehydrataci. Dle stěžovatelčina tvrzení se jí na těle neobjevily žádné další hematomy. Nicméně i přesto stěžovatelka stále odmítala vyšetření lékařskou komisí, stále trvala na vyšetření a krevních testech provedených za přítomnosti její lékařky dr. P. a zdravotní sestry.

Dne 20. srpna 2011 podstoupila stěžovatelka vyšetření u vedoucího lékaře SIZO, který shledal, že její zdravotní stav je uspokojivý, a konstatoval, že na těle stěžovatelky se neobjevily žádné další hematomy. Stěžovatelka poté odmítla podstoupit podrobnější vyšetření.

Stěžovatelka byla vyšetřena vedoucím lékařem SIZO i následujícího dne. Lékař opět potvrdil, že zdravotní stav stěžovatelky je uspokojivý. Stěžovatelka si stěžovala na dehydrataci a na noční krvácení z nosu; dle stěžovatelčina tvrzení se jí na těle neobjevily žádné další hematomy, avšak stěžovatelka stále odmítala podstoupit podrobnější vyšetření.

Dne 22. srpna 2011 stěžovatelka souhlasila s vyšetřením lékařskou komisí. Stěžovala si na petechie na kůži a na hematomy. Uvedla, že jí v noci dvakrát tekla krev z nosu, ale že vysoký krevní tlak neměla. Lékařská komise potvrdila, že stěžovatelčin zdravotní stav je uspokojivý. Stěžovatelce bylo navrženo provedení krevních testů.

Dne 23. srpna 2011 byla stěžovatelka znovu vyšetřena lékařskou komisí. Doktorka P. a zdravotní sestra se vyšetření zúčastnily. Stěžovatelka odmítla podstoupit lékařské vyšetření a laboratorní testy, avšak souhlasila s vyšetřením srážlivosti krve (protrombinový čas vyhodnocený Turnerovou metodou) za podmínky, že veškerý biologický materiál bude posléze spálen. Testy prokázaly, že srážlivost krve je v normě. Stěžovatelce bylo doporučeno stravovat se potravinami bohatými na vitamín C a na bílkoviny. Večer si stěžovatelka stěžovala na bolesti hlavy a na slabost. Stěžovatelka byla vyšetřena, ale její průtok krve byl normální. Stěžovatelce byly podány dvě tablety ketanovu (ketorolac, protizánětlivá látka) a byla jí předepsána léčba kolagenem a ascorutinem (vitamín C a flavonoidy).

Dne 24. srpna 2011 byla stěžovatelka vyšetřena vedoucím lékařem SIZO. Stěžovala si na slabost, závratě, dehydrataci a na nové hematomy. Odmítla však podstoupit podrobnější vyšetření. Na základě vyšetření provedených ve dnech 25. a 26. srpna 2011 však nebyla zjištěna žádná závažná

změna stěžovatelčina zdravotního stavu.

Dne 27. srpna 2011 byla stěžovatelce nabídnuta možnost podstoupit vyšetření za přítomnosti doktorky P. a její zdravotní sestry. Stěžovatelka odmítla podstoupit vyšetření a testy ve dvou navržených laboratořích mimo SIZO. Trvala na tom, aby byla vyšetřena lékaři podle svého výběru, přičemž o výsledcích provedených vyšetření a laboratorních testů by nesměla být informována lékařská komise.

Dne 30. srpna 2011 byla stěžovatelka opět vyzvána, aby podstoupila vyšetření provedené lékařskou komisí za přítomnosti doktorky P. a její zdravotní sestry. Stěžovatelce se na dolní třetině hrudi objevila vyrážka, stěžovatelka však opět odmítla podrobnější lékařské vyšetření včetně laboratorních testů.

Dne 31. srpna a 1. a 2. září 2011 byla stěžovatelka vyšetřena vedoucím lékařem SIZO, který však neshledal žádné závažné změny ve stěžovatelčině zdravotním stavu.

Dne 3. září 2011 bylo stěžovatelce navrženo vyšetření lékařskou komisí za přítomnosti doktorky P. a její zdravotní sestry, stěžovatelka to však odmítla.

Dne 6. září 2011 stěžovatelka potvrdila své stanovisko.

Ve dnech 4., 5., 6. a 7. září 2011 stěžovatelka podstoupila vyšetření vedoucím lékařem SIZO. Její zdravotní stav byl shledán jako vyhovující. Stěžovatelka si stěžovala na slabost, bolesti hlavy, dehydrataci, bolesti v břišní krajině na lačno a na přerušovaný spánek. Odmítla však podrobnější lékařské vyšetření a trvala na tom, že chce být vyšetřena doktorkou P. Vedoucí lékař stěžovatelce předepsal lék pariet (rabeprazol, látka zpomalující či blokující tvorbu žaludečních kyselin).

Vedoucí lékař SIZO opět navštívil stěžovatelku dne 8. září 2011. Neshledal žádné závažné změny jejího zdravotního stavu a v rámci stanoveného léčebného režimu stěžovatelce ještě přidal multivitaminový preparát. Ve dnech 9., 10. a 11. září 2011 bylo stěžovatelce doporučeno, aby pokračovala ve stanoveném léčebném režimu.

Vedoucí lékař SIZO stěžovatelku navštívil dále ve dnech 12., 13, 14. a 15. září 2011. Stěžovala si na bolesti při polykání, slabost, bolesti hlavy, závratě, bolesti ve střevech a na přerušovaný spánek. Lékař nezjistil na stěžovatelčině těle žádné další hematomy. Stěžovatelka nadále odmítala podrobnější lékařské vyšetření. Lékař stěžovatelce předepsal nosní sprej, kloktadlo, teplé nápoje a paralen.

Dne 15. září 2011 bylo stěžovatelce navrženo vyšetření za přítomnosti doktorky P. a její zdravotní sestry. Stěžovatelka odmítla.

Dne 17. září 2011 byla stěžovatelka vyšetřena lékařskou komisí složenou z lékařů ze SIZO, z lékařů z vězeňské služby a z lékařů z Národní lékařské univerzity O. O. Bohomolova. Stěžovatelka si, mimo jiné, stěžovala na kašel, celkovou slabost a opakující se závratě. Stěžovatelka uvedla, že se její zdravotní stav zlepšil poté, co začala kloktat, pít čaj s medem a brát vitamíny. Bylo jí tedy doporučeno, aby pokračovala s kloktáním a aby jedla zdravě. Stěžovatelka odmítla podstoupit podrobnější lékařské vyšetření.

Dne 21. září 2011 podstoupila stěžovatelka vyšetření před lékařskou komisí za přítomnosti doktorky P. Stěžovala si na celkovou únavu, opakující se závratě, bolest pod pravým žeberním obloukem a na podrážděnost. Komise potvrdila zlepšení stěžovatelčina zdravotního stavu. Stěžovatelka odmítla podstoupit podrobnější lékařské vyšetření. Stěžovatelce bylo doporučeno, aby jedla raději tepelně upravené ovoce a zeleninu a aby z jídelníčku vyřadila mléčné produkty, ostrá, slaná a kyselá jídla.

Stěžovatelce byl předepsán, mimo jiné, lék motilium (domperidon. lék určený k potlačení nevolnosti a zvracení), stěžovatelce bylo dále doporučeno, aby jedla alespoň čtyřikrát denně.

Ve dnech 16. září až 3. října 2011 byla stěžovatelka denně prohlížena lékaři ze SIZO, kteří konstatovali, že zdravotní stav stěžovatelky se postupně zlepšuje a že zažívací obtíže zmizely.

Ve dnech 3. a 4. října 2011 byla stěžovatelka vyšetřena vedoucím lékařem SIZO. který potvrdil uspokojivý zdravotní stav stěžovatelky. Stěžovatelka si dále stěžovala na slabost, bolesti hlavy, závratě, opakovaný výskyt hematomů, dehydrataci a na přerušovaný spánek. Stěžovatelka odmítla podstoupit podrobnější lékařské vyšetření. Stěžovatelce byly předepsány léky detralex (diosmin, flavonoid určený k léčbě žilní nedostatečnosti), motilium, ascorutin a multivitaminy.

Od 5. do 11. října 2011 byla stěžovatelka denně vyšetřována vedoucím lékařem SIZO. Stěžovala si na bolesti v bedrech, které se dle stěžovatelky poprvé objevily při chůzi poté, co seskočila dolů z hrazdy. Lékař jí diagnostikoval lumbago a předepsal jí lék (pariet) a injekci léku movalis (nesteroidní protizánětlivá látka) do svalu. Dostala také jednu tabletu movalisu, kterou měla užít po jídle.

Dne 12. října 2011 byla stěžovatelce předepsána další léčba movalisem, parietem, donormylem (lék na spaní), tetramycinem (antibiotikum) a multivitaminy.

Dne 13. října 2011 si stěžovatelka opět stěžovala na bolesti v bederní krajině. Byla jí předepsána léčba xefocamem (lornoxicam, lék proti bolesti), parietem a multivitaminy.

Následujícího dne byla stěžovatelka vyšetřena lékařskou komisí. Stěžovala si na bolesti v bedrech, ale odmítla podrobnější lékařské vyšetření. Stěžovatelka podstoupila manuální terapii.

Od 14. října do 5. listopadu 2011 byla stěžovatelka každý den vyšetřena vedoucím lékařem SIZO. Léčba pokračovala podle dřívějších doporučení, přičemž byla ještě doplněna některými dalšími opatřeními.

Dne 18. října 2011 byla stěžovatelka vyšetřena lékařskou komisí. Stěžovala si na bolesti v bederní krajině. V době od 18. do 28. října 2011 stěžovatelka podstoupila léčebné masáže a další léčbu.

V průběhu léčby, dne 20. října 2011. byla stěžovatelka opět vyšetřena lékařskou komisí. Stěžovatelka uvedla, že bolesti v bederní krajině se zmenšily. Komise potvrdila zlepšení celkového zdravotního stavu stěžovatelky a doporučila jí, aby v léčbě pokračovala (xefocam a dolobene, gel obsahující ibuprofen). Stěžovatelka nicméně odmítla pokračovat v léčbě.

Lékařská komise stěžovatelku vyšetřila i následující den. Stěžovatelka potvrdila, že bolesti v bedrech odeznívají. Komise potvrdila zlepšení zdravotního stavu stěžovatelky a doporučila jí, aby v léčbě pokračovala (xefocam a dolobene).

Dne 24. října 2011 byla stěžovatelka vyšetřena lékařskou komisí. Stěžovala si na bolesti v bederní krajině. Dostala injekci xefocamu a dolobene do svalu.

V období od 25. do 28. října 2011 byla stěžovatelka denně vyšetřena lékařskou komisí, která potvrdila zlepšení jejího zdravotního stavu. Stěžovatelka i nadále odmítala podstoupit podrobnější lékařské vyšetření.

Dne 5. listopadu 2011 odmítla stěžovatelka podstoupit rentgenové vyšetření.

Dne 7. listopadu 2011 podstoupila stěžovatelka vyšetření lékařskou komisí, která stěžovatelce doporučila další vyšetření. Stěžovatelce bylo taktéž doporučeno, aby pokračovala v předepsané

lčbě.

Stěžovatelka byla komisí opět vyšetřena o dva dny později. Stěžovatelka navíc podstoupila ultrazvukové duplexní vyšetření dolních končetin. Stěžovatelce byla již dříve diagnostikována bederní osteochondróza, pravostranný ischias, tonické svalové křeče, vážné poruchy funkce páteře a pravé dolní končetiny a možná spondyloartróza a spondyloartralgie. Lékařská komise uvedla, že je nutné potvrdit diagnózu a stanovit léčbu, a proto je i nutné další vyšetření. Stěžovatelka se však odmítla podrobit rentgenovému vyšetření.

Dne 12. listopadu 2011 byly stěžovatelce znova předepsány léky ascorutin a tetramycin.

Dne 14. listopadu 2011 byla stěžovatelka vyšetřena lékařskou komisí, avšak odmítla podstoupit podrobnější vyšetření a krevní testy.

Dne 16. listopadu 2011 odmítla stěžovatelka užívat lék tetramycin, který jí byl téhož dne předepsán.

Dne 19. listopadu 2011 byla stěžovatelka vyšetřena lékařskou komisí za přítomnosti doktorky P. a její zdravotní sestry. Stěžovatelce bylo navrženo, aby podstoupila krevní testy za účelem úpravy léčebného režimu. To však stěžovatelka odmítla. Stěžovatelka taktéž odmítla podstoupit podrobnější lékařské vyšetření a injekce betamethasonu (steroid s protizánětlivými a imunosupresivními účinky). Lékařská komise tedy doporučila pokračovat ve stávající léčbě.

Dne 23. listopadu 2011 podstoupila stěžovatelka vyšetření břicha (včetně magnetické resonance). Stěžovatelce byly doporučeny krevní testy, vyšetření moči a stolice, což stěžovatelka odmítla. Komise neshledala žádné známky poškození slinivky břišní, avšak diagnostikovala stěžovatelce chronickou cholecystitidu (zánět žlučníku), která vznikla následkem akutního zánětu žlučníku. Byla stanovena léčba chofitolem (lék na zažívací obtíže), stěžovatelce bylo dále doporučeno užívat vitamin C a rutin, vyloučit ze stravy tučné, kořeněné a smažené pokrmy a zvýšit množství již užívaného léku na pročištění organismu. Komise zaznamenala, že stěžovatelka dostatečně nedodržuje dříve stanovenou léčbu.

V průběhu vyšetření dne 26. listopadu 2011 stěžovatelka uvedla, že po podání injekce vitaminu B (milgamma) se u ní projevila alergická reakce. Po užití jedné tablety telfastu (fexofenadine, antihistaminikum) reakce zmizela. Dle tvrzení stěžovatelky se na jejím těle neobjevily žádné nové hematomy. Byl jí předepsán lék furosemide (diuretikum).

Ve dnech 6. až 29. listopadu byla stěžovatelka denně vyšetřena lékaři v SIZO. Stěžovala si na bolesti hlavy, dehydrataci, žaludeční obtíže, bolesti pod pravým žeberním obloukem a na přerušovaný spánek. Odmítla však podstoupit podrobnější lékařské vyšetření. Stěžovatelka dále konstatovala, že předepsanou léčbu bude dodržovat na základě svého uvážení. Stěžovatelka uvedla, že bolesti v bederní krajině se zmírnily.

Dne 29. listopadu 2011 byla stěžovatelka na vlastní žádost převezena na zdravotní oddělení SIZO. Po vstupním vyšetření jí byly předepsány následující léky: diclofenac (protizánětlivá látka), furosemid, sirdalud (svalový relaxant), diprosan (kortikosteroid), milgamma, pariet, chofitol, vitamin C, rutin a viprosal B (mast proti bolesti). Stěžovatelce bylo doporučeno provedení všeobecného a biochemického rozboru krve, vyšetření srážlivosti krve a vyšetření moči a stolice. Stěžovatelce byla dále předepsána speciální dieta.

Dne 30. listopadu 2011 byla stěžovatelka vyšetřena vedoucím lékařem SIZO, který diagnostikoval rozsáhlou lumbální osteochondrózu ve formě pravostranného ischiasu s přechodnou ostrou bolestivostí, nicméně konstatoval, že onemocnění nevykazuje známky poškození nervového kořene (radikulopatie) ani vznik hemangiomu.

Dne 2. prosince 2011 byla stěžovatelka vyšetřena lékařskou komisí v přítomnosti doktorky P. a její zdravotní sestry. Stěžovatelce bylo navrženo, aby podstoupila krevní testy, to ale stěžovatelka odmítla. Stěžovatelka opět požadovala provedení testu mimo Ukrajinu za přítomnosti její osobní lékařky P. a bez zásahu státních orgánů Ukrajiny.

Stěžovatelka uvedla, že dne 7. prosince 2011 ji navštívil její obhájce na zdravotním oddělení SIZO za účelem přípravy na odvolací soudní jednání. Stěžovatelce však nebylo umožněno jednat se svým obhájcem v soukromí, jelikož se stěžovatelka nemohla hýbat, nemohla chodit a ani se nemohla posadit.

Dne 8. prosince 2011 stěžovatelka odmítla podstoupit vyšetření lékařskou komisí. Komise si po prostudování lékařské dokumentace zaznamenala, že stěžovatelka kromě dalších nemocí trpí i chronickou cholecystitidou, která u stěžovatelky propukla po akutní žlučnickové příhodě, a že stěžovatelka plně nedodržovala doporučený léčebný režim.

Dne 12. prosince 2011 byla stěžovatelka opět vyšetřena lékařskou komisí. Stěžovatelce bylo doporučeno, aby, mimo jiné, nadále užívala preparáty Discus Compositum a Traumeel S. (homeopatické masti určené k tlumení bolestí kloubů s protizánětlivým účinkem), aby podstoupila všeobecné krevní testy a biochemický rozbor krve, test srážlivosti krve a aby poskytla vzorek moči a stolice k dalším vyšetřením. Stěžovatelce byla opakovaně poskytnuta možnost tyto testy podstoupit, avšak stěžovatelka to vždy odmítla. Komise si opět poznamenala, že stěžovatelka plně nedodržovala léčebný režim. Dále komise konstatovala, že u stěžovatelky není nutný chirurgický zákrok.

Ve dnech 13. a 14. prosince 2011 bylo stěžovatelce navrženo, aby podstoupila vyšetření u specialisty z Ministerstva zdravotnictví a z vězeňské služby, nicméně to stěžovatelka odmítla.

Dne 16. prosince 2011 byla stěžovatelka vyšetřena specialistou z vězeňské služby. Na základě výsledků vyšetření provedených 12. prosince a 16. prosince 2011 komise došla k závěru, že u stěžovatelky nejsou dány žádné zdravotní důvody, které by ospravedlňovaly její případnou neúčast na soudním jednání.

Dne 21. prosince 2011 podstoupila stěžovatelka elektrokardiogram a echokardiogram. Vyšetření neprokázala žádnou srdeční chorobu.

Podmínky ve výkonu trestu odnětí svobody v Kachanovské kolonii

Materiální podmínky

Dne 30. prosince 2011 byla stěžovatelka přemístěna do věznice Kachanovská kolonie v Charkově, kde si odpykává trest odnětí svobody. Stěžovatelka byla umístěna do cely o výměře 37,1 metrů čtverečních, celu sdílela s jednou spoluvězeňkyní. Cella byla vybavena dvěma plastovými okny, každé o výměře 3.5 metrů čtverečních, kterými pronikalo denní světlo a která umožňovala provzdušnění cely. Umělé osvětlení bylo zajištěno zářivkami. Celu bylo možno větrat.

V cele byl k dispozici sprchový kout o výměře 3.5 metrů čtverečních a WC o výměře 4.1 metrů čtverečních. Sprchový kout byl mimo jiné vybaven ohřívačem vody a pračkou. Stěžovatelka tudíž měla celodenní přístup k teplé i studené vodě a mohla se sprchovat kdykoliv dle potřeby. Cella byla vybavena dvěma dřevěnými jednolůžkovými postelemi s ortopedickými matracemi, čtyřmi sadami lůžkovin, šatní skříní s posuvnými dveřmi, kuchyňským stolem, konferenčním stolem, dvěma židlemi, věšákem, botníkem a kuchyňským nábytkem s myčkou a skříňkami. V cele byla také televize, žehlicí prkno, fén na vlasy, lednice, mikrovlnná trouba, elektrická konvice a veškeré nezbytné kuchyňské náčiní.

Jídlo bylo připravováno v souladu se zákonem, tzn. v jídelně a na celu bylo dodáváno ve speciálních dózách. Stěžovatelka měla navíc právo na neomezený počet balíků s potravinami. V době do 30. dubna 2012 obdržela stěžovatelka 30 takových balíků.

Dle tvrzení Vlády stěžovatelka již od svého nástupu do věznice odmítala denní vycházky kvůli špatnému zdravotnímu stavu. Zpravidla tedy bylo stěžovatelce umožněno uskutečnit vycházku kdykoliv v průběhu dne. Rozloha vycházkového dvora činila celkem 52 čtverečních metrů.

Stěžovatelka uvedla, že z důvodu špatného zdravotního stavu požádala věznici o poskytnutí berle a dne 17. ledna 2012 požádala o poskytnutí asistenta, který by jí pomáhal při chůzi, nicméně věznice jí odmítla poskytnout pomoc tohoto druhu. Následkem toho nebyla stěžovatelka ani schopná pohybu po cele, natož pak venkovních aktivit. Věznice stěžovatelce neposkytla žádnou pomoc ve formě asistenta nebo kolečkového křesla, která by stěžovatelce umožnila pohyb a venkovní aktivity.

Poskytnutá lékařská péče

Dle tvrzení Vlády podstoupila stěžovatelka dne 7. ledna 2012 v krajské nemocnici následující vyšetření: CT mozku, magnetickou rezonanci krční a bederní páteře a křížové oblasti a krevní testy. Téhož dne byla stěžovatelka vyšetřena specialisty z Národní lékařské university v Charkově a z vězeňské služby. Na základě výsledků vyšetření byla potvrzena předchozí diagnóza: rozsáhlá lumbální osteochondróza ve formě pravostranného ischiasu s přechodnou ostrou bolestivostí, avšak bez známek postižení nervového kořene (radikulopatie) a bez hemangiomů na obratlích bederní páteře. Výhřez mezi obrádkových disků se však oproti předchozímu výsledku magnetické rezonance zhoršil. Věznici byla doporučena následující opatření: umístit stěžovatelku pod lékařský dohled, dvakrát nebo třikrát denně měřit krevní tlak, dvakrát denně měřit teplotu. Stěžovatelka byla dále objednána na neurologické vyšetření a na vyšetření na ORL na 10. ledna 2012. Stěžovatelce byly předepsány léky betahistin (proti závratím), detralex a diacarb (acetazolamid, inhibitor užíváný k léčbě různých chorob, např. zeleného zákalu, epileptických záchvatů a výškové nemoci, který ale působí zároveň jako diuretikum); v případě nutnosti byla stěžovatelce předepsána symptomatická léčba, rehabilitace a léčebné masáže.

Dne 14. ledna 2012 byla stěžovatelka vyšetřena německými lékaři z kliniky Charitě v Berlíně. Na základě výsledků vyšetření němečtí specialisté dne 17. února 2012 věznici doporučili, aby stěžovatelka byla převezena na specializované pracoviště za účelem dalšího vyšetření a léčby.

Dne 23. února 2012 stěžovatelka podstoupila další vyšetření.

Dne 7. března 2012 se konalo setkání ukrajinských a německých lékařů za účelem stanovení vhodné léčby pro stěžovatelku. Dle tvrzení Vlády byl přijat léčebný plán v souladu s doporučeními německých lékařů. Dle tvrzení stěžovatelky však němečtí lékaři nevstupovali do diskuse a daná doporučení pro léčebný plán nepodepsali.

Dle Vlády byla stěžovatelce ve dnech 12., 15., 19. a 22. března 2012 poskytnuta možnost zahájit léčbu dle zmíněného léčebného plánu, který zahrnoval doporučení německých lékařů. Stěžovatelka však odmítla léčbu podstoupit s tím, že trvá na hospitalizaci v civilní nemocnici, přičemž nevykloučila ani možnost své hospitalizace v německé nemocnici. Stěžovatelka nakonec souhlasila s hospitalizací v nemocnici, která byla stěžovatelce doporučena německými lékaři.

Dne 14. března 2012 se stěžovatelka obrátila na Soud s návrhem podle čl. 39 jednacího řádu Soudu, aby Soud nařídil Vládě, aby stěžovatelce zajistila vhodnou lékařskou péči nezávislých lékařů ve specializovaném zařízení.

Dne 15. března 2012 Soud vydal předběžné opatření podle čl. 39 a nařídil Vládě, „aby zajistila

stěžovatelce náležitou lékařskou péčí přiměřenou jejím požadavkům ve vhodném specializovaném zařízení“.

Dne 16. března 2012 vláda zajistila převoz vhodných lékařských přístrojů z místních nemocnic do věznice. Téhož dne byla stěžovatelce poskytnuta možnost podstoupit lumbální punkci na lůžkovém oddělení věznice. Stěžovatelka toto odmítla s tím, že se jedná o lékařský zákrok, který by měl být vykonán na operačním sále, přičemž lůžkové oddělení věznice tyto požadavky nesplňuje, neboť tamní prostředí není sterilní a oddělení nedisponuje odpovídajícími lékařskými přístroji.

Ve dnech 15., 22., 24. a 25. března 2012 stěžovatelka podala věznici písemný návrh, v němž se dožadovala náležité lékařské péče. Ve dnech 26. a 30. března 2012 ředitel věznice navrhl stěžovatelce léčbu ve zdravotním oddělení věznice, zároveň stěžovatelce umožnil výběr ze dvou lékařských zařízení, ve kterých by mohla podstoupit léčbu paravertebrální blokády. Stěžovatelka požádala o konzultaci se svým neurologem, doktorkou P., která byla stěžovatelčinou lékařkou po dobu jejího pobytu v SIZO č. 13 a jejíž diagnózy byly plně potvrzeny německými lékaři. Ředitel věznice tento požadavek odmítl s poukazem na stanovisko ze dne 7. března 2012, které údajně mělo obsahovat společný názor německých i ukrajinských lékařů ve věci zdravotního stavu stěžovatelky.

Dne 27. března 2012 stěžovatelka odmítla podstoupit jak léčbu v krajské nemocnici (na oddělení neodkladné lékařské péče a traumacentru), tak i na Institutu M. Sitenka pro léčbu páteře a kloubů, kde měla být stěžovatelce aplikována léčba k odstranění paravertebrální blokády.

Dle tvrzení Vlády byla stěžovatelka dne 2. dubna 2012 vyšetřena lékařskou komisí, která sestávala z prvního náměstka ministra zdravotnictví a ze specialistů z Národní lékařské univerzity O. O. Bohomolova a z Institutu M. Sitenka pro léčbu páteře a kloubů Akademie lékařských věd. Stěžovatelce byla předepsána léčba v Ústřední nemocnici státní železnice v Charkově („ústřední nemocnice“). Stěžovatelka byla zároveň vyrozuměna, že tato nemocnice vyhoví požadavkům na léčbu, které vytyčili němečtí lékaři. Stěžovatelka s léčbou souhlasila.

Následujícího dne si však stěžovatelka vše rozmyslela a uvedla, že ústřední nemocnice není specializovaným pracovištěm, které by splňovalo kritéria uvedená v předběžném opatření Soudu ze dne 15. března 2012. Dále stěžovatelka uvedla, že léčbu v ústřední nemocnici podstoupí pouze tehdy, pokud němečtí lékaři potvrdí, že tato instituce je způsobilá stěžovatelce poskytnout doporučenou léčbu.

Dne 4. dubna 2012 byl stěžovatelce navržen převoz do ústřední nemocnice. Stěžovatelka byla vyšetřena lékařskou komisí a byla informována o tom, že komise navštívila ústřední nemocnici a shledala, že jak prostory, tak vybavení nemocnice jsou dostatečné, a tudíž by nemocnice mohla stěžovatelce nabídnout nejlepší péči. Stěžovatelka souhlasila s léčbou v ústřední nemocnici pod podmínkou, že nemocnice bude schválena i německými lékaři, jež měli dorazit dne 6. dubna 2012.

Ve dnech 13. až 15. dubna 2012 němečtí lékaři vyšetřili stěžovatelku a zhodnotili možnosti ústřední nemocnice: nemocnice je čistá a je chvályhodné, že místní lékaři se snaží být otevření, přátelští a zdvořilí, avšak v tak krátkém čase, který měli němečtí lékaři ke zhodnocení nemocnice, není možné určit, zdaje nemocnice schopna stěžovatelce poskytnout onu komplexní doporučenou léčbu.

Dne 17. dubna 2012 němečtí lékaři odevzdali zprávu, v níž se vyjádřili k možnostem ústřední nemocnice ve věci léčby stěžovatelky. Zpráva identifikovala množství problémů, jimž by musela stěžovatelka v průběhu léčby v ústřední nemocnici čelit.

Incident doprovázející převoz stěžovatelky do ústřední nemocnice dne 20. dubna 2012 a jeho vyšetřování

Dopisem ze dne 20. dubna 2012 zasláným Vládě v 16.54 hod. Soud Vládu vyzval, aby se do 27. dubna 2012 vyjádřila, jaké kroky podnikla, aby splnila kritéria uvedená v předběžném opatření Soudu ze dne 15. března 2012.

Téhož dne v neuvedenou dobu navštívila lékařská komise složená z pěti lékařů stěžovatelku. Ještě téhož dne bylo vydáno následující prohlášení:

„Mezinárodní lékařská komise ... dorazila do Kachanovské kolonie dne 20. dubna 2012. Za doprovodu personálu věznice členové komise navštívili celu Julije Tymošenkové, jež opakovaně žádá o lékařské vyšetření.

Členové komise stěžovatelce za použití přesvědčivých a houževnatých argumentů zdůraznili, že její léčba, která jí byla doporučena mezinárodní komisí a která byla znova dne

dubna 2012 potvrzena německými odborníky, bude konečně započata. Ústřední nemocnice podnikla všechny kroky k tomu, aby stěžovatelce byly dodány doporučené léky a aby jí byla poskytnuta léčba, pro případ, že by její léčba byla změněna, je nemocnice schopna poskytnutou péči doplnit či rozšířit.

Při rozhovoru se členy komise seděla stěžovatelka na stole. Byla dobře naladěná, přečetla si zprávu s hodnocením ústřední nemocnice, kterou věznice komisi předala.

Členové lékařské komise komplexně zhodnotili závěry německých lékařů (vhodnost ústřední nemocnice k léčbě stěžovatelky a návštěva stěžovatelky ze dne 13. dubna 2012 – dopis z Ministerstva zahraničních věcí Ukrajiny datovaný 19. dubna 2012 č. 411/17-994- 313); taktéž obdrželi a zhodnotili informace o zdravotním stavu stěžovatelky poskytnuté lékaři 7. Kachanovské kolonie; vzali v potaz také důkazy prokazující, že stěžovatelčin zdravotní stav se nezhoršil; komise také přihlédla k tomu, že v průběhu tohoto rozhovoru stěžovatelka nevznesla žádné další stížnosti.

Komise opakovaně doporučila stěžovatelčinu hospitalizaci, protože jenom tak jí může být zajištěna komplexní léčba. Stěžovatelka k tomu dodala, že opakovaně žádala o léčbu v lékařském zařízení. Stěžovatelka však nespecifikovala, kdy konkrétně by její léčba měla být započata.

Na základě všech dostupných informací o zdravotním stavu stěžovatelky se tedy komise jednohlasně usnesla, že k 20. dubnu 2012 může být stěžovatelka transportována do stanoveného zdravotnického zařízení.“

Téhož dne vedoucí zdravotního oddělení v Kachanovské kolonii nařídil převoz stěžovatelky do ústřední nemocnice, k němuž došlo ještě téhož dne kolem 23. hodiny. Stěžovatelka se, dle svého tvrzení, bránila převozu, jelikož nemocnice neodpovídala stěžovatelčiným potřebám, Stěžovatelka byla k převozu, dle svého tvrzení, donucena násilím. Na základě tohoto incidentu utřela stěžovatelka několik modřin a hematomů na břiše a na pažích.

Zde je podrobnější popis incidentu dle stěžovatelky: okolo 21. hodiny byla odvedena z cely pryč spoluvězeňkyně stěžovatelky. Poté přišli tři dozorcí, kteří stěžovatelku vyzvali, aby opustila celu, když odmítla, donutili ji k tomu násilím. Poté stěžovatelku zabalili do prostěradla a udeřili ji do břicha. Kvůli prudké bolesti břicha a páteře stěžovatelka ztratila vědomí a probudila se až v nemocnici. Pamatovala si pouze to, že byla přenesena do sanitního vozu jedním z dozorců. Ačkoliv v cele stěžovatelky byla umístěna kamera, věznice popírá, že by nějaká nahrávka zobrazující útok na stěžovatelku byla pořízena.

Po příjezdu do nemocnice stěžovatelka, dle svého vyjádření, odmítla jakoukoliv péči ze strany nemocničního personálu a požádala, aby mohla kontaktovat svého advokáta. Na protest proti fyzickému násilí, kterému byla vystavena ve věznici před odjezdem do nemocnice, stěžovatelka

ohlásila a následně začala držet hladovku. Navzdory požadavkům stěžovatelky byla jejímu advokátovi dne 21. dubna 2012 odepřena návštěva stěžovatelky.

Dne 22. dubna 2012 okolo 14. hodiny byla stěžovatelka převezena zpět do věznice.

Stěžovatelka uvedla, že dne 23. dubna 2012 požádala o vyšetření vězeňskými lékaři, nicméně její žádost zůstala nepovšimnuta. Téhož dne učinila stěžovatelka podání ke krajské prokuratuře v Charkově, kde popsala svůj nucený převoz do nemocnice a údajné špatné zacházení ze strany dozorců věznice. Stěžovatelka dále v podání uvedla, že jí nebyla povolena návštěva advokáta pod záminkou, že daného dne probíhal ve věznici úklid. Advokát učinil podání ke krajské prokuratuře v Charkově.

Dne 23. dubna 2012 stěžovatelka opět žádala o lékařské vyšetření nezávislým znalcem, nicméně žádost byla, dle slov stěžovatelky, krajskou prokuraturou odmítnuta.

Dne 24. dubna 2012 bylo stěžovatelce poprvé od návratu do věznice povoleno setkat se se svým advokátem.

Téhož dne stěžovatelka ukázala své modřiny vězeňským lékařům. Dle lékařské zprávy byla na stěžovatelčině těle nalezena menší zranění (modřina na levém předloktí a dvě modřiny v oblasti pravé kyčle), která mohla vzniknout pevným stiskem anebo úderem pevným tupým předmětem den nebo dva před vyšetřením. Lékařská zpráva také uvádí, že stáří modřin neodpovídá době, kterou stěžovatelka udala. Zpráva dále uvádí, že s ohledem na místo a množství pohmožděnin na těle stěžovatelky musela stěžovatelka do levého předloktí utržit alespoň jednu ránu a do oblasti dutiny břišní na pravé straně alespoň dvě rány. Zpráva však zdůraznila, že právě s ohledem na místa pohmožděnin je možné, že si lato zranění stěžovatelka mohla způsobit i sama.

Dle tvrzení Vlády byl dne 24. dubna 2012 do věznice pozván znalec z oboru lékařství, který měl stěžovatelku prohlédnout. Stěžovatelka však toto vyšetření odmítla.

Později téhož dne odmítl vedoucí vyšetřovacího oddělení krajské prokuratury v Charkově zahájit trestní stíhání proti dozorcům věznice, kteří měli stěžovatelku napadnout, s odkazem na to, že ve věci chybí corpus delicti. Dle tvrzení stěžovatelky prokurátor však na tiskové konferenci připustil, že proti stěžovatelce bylo použito násilí, avšak uvedl, že bylo oprávněné.

Následujícího dne bylo výše uvedené rozhodnutí prokuratury ve věci zahájení trestního stíhání zrušeno, jelikož se v médiích rozšířila zpráva o tom, že stěžovatelka byla napadena dozorcí věznice. Prokurátor taktéž obdržel lékařskou zprávu ze dne 24. dubna 2012, kde bylo uvedeno, že na těle stěžovatelky byly nalezeny modřiny. V souladu s těmito zjištěními bylo nutné celou věc dále prošetřit.

Dne 25. dubna 2012 navštívil stěžovatelku právník z kanceláře ombudsmana a ještě téhož dne učinila ombudsmanka, Nina Karpačova, veřejné prohlášení, kde uvedla skutečnosti týkající se zdravotního stavu stěžovatelky a okolnosti incidentu, který provázal převoz stěžovatelky do nemocnice:

„Julija Tymošenková souhlasila s tím, aby byla prohlédnuta právníkem z kanceláře ombudsmana, přítomen byl ředitel Kachanovské kolonie. Prohlídka potvrdila modřiny na horní části paže a u lokte pravé ruky a velkou modřinu v dolní části břicha.

Julija Tymošenková potvrdila svou výpověď ze dne 23. dubna 2012, kterou v rámci své stížnosti zaslala na krajskou prokuraturu v Charkově ... a vyjádřila nelibost, neboť na její stížnost nebylo reagováno. Ombudsmanka nebyla informována o stěžovatelčině stížnosti ani o tom, že stěžovatelka žádala, aby ji ombudsmanka ve věznici navštívila. Právník z kanceláře ombudsmana kontaktoval

vedoucího krajské prokuratury v Charkově a také ředitele vězeňské služby na Ukrajině za účelem ověření všech okolností fyzického útoku na Julii Tymošenkovou.

Ombudsmanka konstatuje, že ani dne 24. dubna ke konci pracovní doby prokuratura řádně nevyřídila stížnost Julije Tymošenkové.

Ombudsmanka konstatuje, že převoz Julije Tymošenkové provedený takovým způsobem znamená špatné zacházení s odsouzeným, což může být klasifikováno jako mučení ve smyslu čl. 3 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. ...

V této souvislosti ombudsmanka požaduje následující:

Generální prokurátor otevře věc a postaví mimo službu všechny dozorce věznice, kteří se podíleli na špatném zacházení s Julijí Tymošenkovou během jejího převozu do nemocnice.

Ředitel vězeňské služby Ukrajiny neprodleně zajistí pro Julii Tymošenkovou lékařskou péči v souladu s rozhodnutím Evropského soudu pro lidská práva a s doporučeními ukrajinských a nezávislých zahraničních lékařů.“

Téhož dne stěžovatelka podala nový návrh na vydání předběžného opatření podle čl. 39 jednacího řádu Soudu. Stěžovatelka žádala Soud, aby vládě nařídil zajistit stěžovatelce neprodleně léčbu na klinice Charitě v Německu.

Dne 26. dubna 2012 byla stěžovatelka znovu vyzvána, aby se podrobila znaleckému zkoumání, nicméně, dle tvrzení Vlády, to stěžovatelka odmítla. Na základě této skutečnosti byl znalec, doktor medicíny a ředitel katedry forenzních studií na Akademii lékařských věd v Charkově, nucen vyhodnotit zranění stěžovatelky pouze na základě zprávy ze dne 24. dubna 2012. Potvrdil, že daná lékařská zpráva byla vypracována řádně a v souladu s příslušnými požadavky. Znalec plně souhlasil se závěry lékařské zprávy a poznamenal, že vzhledem ke stavu hematomů dne 24. dubna 2012 a jejich vzhledu dva nebo tři dny před vyšetřením stěžovatelky, nemohly být tyto pohmožděliny způsobeny dne 20. dubna 2012. Znalec navíc poznamenal, že se seznámil s lékařskou dokumentací stěžovatelky, která zaznamenává i její zdravotní stav po dobu jejího pobytu v SIZO č. 13, a povšiml si, že na těle stěžovatelky se v době od 16. srpna 2011 čas od času vytvářely podkožní hematomy, které však nevznikly následkem žádného úderu a spíše tak odrážely pouze stav stěžovatelčina cévního a oběhového systému. Znalec taktéž vyjádřil svůj názor stran fotografického materiálu uveřejněného v médiích, zmínil, že především ty fotografie, na jejichž základě média vytvořila svou argumentaci, nemohou být předmětem samostatné analýzy, a proto veškerá tvrzení postavená na těchto fotografiích jsou vadná.

Podle stěžovatelky znalec vypracoval posudek, v němž dovodil, že si stěžovatelka zranění způsobila sama. Stěžovatelka odmítla posudek podepsat, jelikož tento mylně dovozoval původ stěžovatelčiných zranění. Stěžovatelka tudíž požádala o nový posudek vypracovaný nezávislým znalcem, avšak její žádost byla krajskou prokuraturou v Charkově zamítnuta.

Dne 27. dubna 2012 ombudsmanka zveřejnila fotografie zobrazující podlitiny stěžovatelky. Následujícího dne městská prokuratura v Kyjevě údajně provedla prohlídku v prostorách kanceláře ombudsmana a několik zaměstnanců kanceláře, kteří se podíleli na zveřejnění útoku na stěžovatelku v Kachanovské kolonii, bylo požádáno, aby se v příslušné věci dostavili na prokuraturu. Dle stěžovatelky Vláda uvedla, že Nina Karpačova nutila své zaměstnance, aby učinili falešná prohlášení o původu modřin na těle stěžovatelky, přičemž Vláda neuvedla žádné zdroje, na základě kterých tato tvrzení uveřejnila.

Dne 3. května 2012 prokuratura opět odmítla zahájit trestní stíhání proti dozorcům věznice s

odůvodněním, že jejich jednání nezakládá spáchání trestného činu. Vyšetřovatel mimo jiné ve svém rozhodnutí uvedl:

„Dne 24. dubna 2012. po postoupení věci krajskou prokuraturou do místa sídla věznice, bylo Juliji Tymošenkové nabídnuto forenzní vyšetření jejího těla znalcem z oboru lékařství I. Ju. Serbinenkem. Tymošenková to odmítla. ...

...

Dne 26. dubna 2012 v 7.55 Tymošenková opět odmítla forenzní vyšetření, jenž mělo být provedeno za účasti S. G. Sventitského, vedoucího oddělení forenzní medicíny Centra forenzní medicíny v Charkově ...

Do vyšetřovacího spisu byly zařazeny kopie písemných žádostí Ju. V. Tymošenkové, datované 24. dubna 2012, v nichž požaduje provedení vyšetření, na základě kterého by mohla být zaznamenána její zranění způsobená dozorci věznice a záznamy o tom, že odmítla forenzní vyšetření znalcem I. Ju. Serbinenkem. V tomtéž dokumentu stojí záznam porýžený samotnou Ju. Tymošenkovou o tom, že byla vyšetřena lékaři z Kachanovské kolonie (ve službě byl doktor V. A. Maluga, zdravotní sestra V. I. Rodina, vedoucí zdravotního oddělení O. M. Tsyura, vyšší policejní úředník A. M. Makarenko) a že všechna její zranění k datu 24. dubna 2012 byla zdokumentována a že všechny relevantní údaje byly taktéž zařazeny do její zdravotnické dokumentace....“

Dle tvrzení Vlády vyšetřovatel s cílem objasnit okolnosti převozu stěžovatelky do nemocnice dne 20. dubna 2012. jejího následného návratu do věznice dne 22. dubna 2012 a původu jejích zranění shromáždil důkazní materiál, v němž jsou uvedeny výpovědi vedení a čtrnácti zaměstnanců věznice, dvou zdravotnických pracovníků a dvou řidičů sanitních vozů, kteří byli ve službě, dále výpovědi šesti členů lékařské komise, dvou zaměstnanců nemocnice a dalších osob.

Ředitel Kachanovské kolonie uvedl, že dne 20. dubna 2012 udělil povolení k převozu stěžovatelky do nemocnice. Poté instruoval svého zástupce (taktéž vedoucí bezpečnostního oddělení) a dalšího zástupce, aby převoz zajistili. Ředitel byl informován, že stěžovatelka s převozem souhlasila a že si nestěžovala na žádná způsobená zranění. Dne 22. dubna 2012 stěžovatelku navštívil vězeňský lékař, který měl službu, ten však nezpozoroval na jejím těle žádná zranění a ani sama stěžovatelka se nezminila o tom, že by nějaká zranění utrpěla. Sám ředitel věznice svým podřízeným neudělil žádné pokyny směřující k použití násilí proti stěžovatelce.

Zástupce ředitele věznice uvedl, že dne 20. dubna 2012 pomáhal stěžovatelce dolu ze schodů do sanitky a že ji posléze doprovodil do nemocnice. Stěžovatelka scházela schody z druhého do prvního patra velmi pomalu, zástupci ředitele přitom oznámila, že je velmi unavená a nechala jej, aby ji odnesl. Zástupce ředitele stěžovatelku odnesl až k sanitce, položil ji na nosítka a pomohl řidiči s nosítky do sanitky. Zástupce ředitele uvedl, že v jeho přítomnosti stěžovatelce žádná zranění způsobena nebyla. Obdobná tvrzení uvedli také další zástupce ředitele věznice a vedoucí dozorce.

Vedoucí zdravotního oddělení věznice uvedl, že dne 20. dubna 2012 přibližně v 19 hodin ještě spolu se dvěma zástupci ředitele věznice šli do cely stěžovatelky a informovali ji, že bude hospitalizována a že podstoupí vyšetření. Stěžovatelku vyzval, aby si sbalila své věci. Kolem 21.30 byla stěžovatelka usazena do sanitky. Během převozu se nevyjádřila o tom, že by jí bylo způsobeno nějaké zranění. Vedoucí zdravotního oddělení taktéž uvádí, že stěžovatelka neztratila vědomí. Jakmile dorazili do nemocnice, byla stěžovatelka vyzvána, aby podstoupila vstupní lékařské vyšetření, to však odmítla. Dne 23. dubna 2012 kolem 9.30 hodin šli lékaři z věznice navštívit stěžovatelku, která odmítla lékařské vyšetření. Dotyčná si na nic nestěžovala a lékaři na jejím těle nezpozorovali žádná zranění. Dne 24. dubna 2012 přibližně v 8.39 hodin v průběhu vizity se stěžovatelka nechala prohlédnout,

neboť na její kůži byly pozorovatelné změny. Vedoucí zdravotního oddělení věznice však poznamenal, že stěžovatelka rázně odmítla provedení jakéhokoli forenzního vyšetření svých zranění. Výpovědi stejného charakteru poskytli také vězeňský lékař, vězeňský lékař, který byl právě ve službě, a zdravotní sestra.

Dozorci z oddělení dohledu a bezpečnosti uvedli, že 20. dubna 2012 měli službu na oddělení č. 1 věznice, kde se nachází i cela stěžovatelky. Oddělení je vybaveno kamerami, které pouze zobrazují, ale nenahrávají. Jeden z dozorců vypověděl, že při sledování cely stěžovatelky na kameře nezaznamenal žádné fyzické násilí vůči stěžovateli ze strany dozorců, kteří její celu navštívili, a nezaznamenal ani žádné zvuky. Poté, co dozorci celu opustili, se stěžovatelka ještě osprchovala, sbalila si své věci a ulehla do postele. Dozorci tedy nezaznamenali v průběhu sledování kamery, že by stěžovatelka utrpěla nějaká zranění.

Kardiolog a zdravotník, pracující jako členové pohotovostního týmu, a řidič sanitky uvádějí, že dne 20. dubna 2012 večer dorazili do věznice. Viděli mladého muže, který právě vycházel ze dvora, jak nese stěžovatelku v náručí, následně ji položil na nosítka. Dotyční nezaznamenali žádná zranění na těle stěžovatelky.

Uvedení pracovníci dále poznamenali, že téhož dne kolem 22. hodiny nastoupili do sanitky, odvezli stěžovatelku do nemocnice a následně ji doprovodili na pokoj v 9. podlaží. Stěžovatelka v jejich přítomnosti neuvedla žádné stížnosti. Podle uvedených pracovníků stěžovatelce nikdo fyzickou újmu nezpůsobil.

Lékař a řidič sanitky uvedli, že dne 22. dubna 2012 byli ve službě. Po jejich příjezdu do nemocnice, což bylo kolem poledne, ležela stěžovatelka na nosítkách a následně byla uložena na pojízdné nemocniční lůžko.

Náměstkyně ministra zdravotnictví uvedla, že stěžovatelka byla do věznice převezena za doprovodu policejních vozidel. Stěžovatelka si dotyčným policistům nestěžovala a tito nezaznamenali na těle stěžovatelky žádná fyzická zranění. Náměstkyně dodala, že dne 20. dubna 2012 nabádala lékařská komise stěžovatelku, aby započala svou léčbu v nemocnici. Stěžovatelka léčbu neodmítla, ale chtěla to ještě konzultovat se svým advokátem. Kolem 22.40 hodin byla stěžovatelka převezena do nemocnice, nicméně dotyčná svědkyně nezná konkrétní okolnosti jejího převozu. Ví pouze to, že stěžovatelka ve dnech 20. až 22. dubna 2012 odmítala jakékoliv vyšetření či léčbu. Během návštěvy náměstkyně u stěžovatelky tato neuvedla žádné stížnosti a na jejím těle nebyla viditelná žádná zranění. Obdobná svědectví uvedli i další členové lékařské komise.

Lékaři v nemocnici během výsledku uvedli, že stěžovatelka byla po svém příjezdu do nemocnice ve 22.40 hodin neprodleně hospitalizována. Během příjmu odmítla veškerá lékařská vyšetření. Dne 21. dubna 2012 si pouze stěžovala na bolesti v zádech a na bolesti hlavy, žádné jiné stížnosti neuvedla.

Stěžovatelčina spoluvězeňkyně uvedla, že dne 20. dubna 2012 odpoledne na jejich celu přišli dozorci, kteří stěžovatelku informovali o tom, že byl udělen souhlas s její hospitalizací. Stěžovatelka odmítla převoz do nemocnice, ale vedoucí lékař zdravotního oddělení věznice stěžovatelku požádal, aby se na převoz přichystala. Stěžovatelka dotyčnou požádala, zda by jí nenachystala nejnutnější věci. Dotyčná ještě upřesnila, že kolem 21. hodiny dozorci stěžovatelku odvedli z cely na zdravotní oddělení.

V průběhu vyšetřování byli dotazováni také vězni z okolních cel, ti však nepotvrdili, že by večer dne 20. dubna 2012 slyšeli ze stěžovatelčiny cely nějaké výkřiky či jiné zvuky.

Následný vývoj léčby stěžovatelky

Dne 4. května 2012 stěžovatelka informovala Soud, že ukrajinská legislativa neumožňuje, aby se

léčby v nemocnici účastnili externí lékaři (ať už ukrajinští nebo zahraniční), pokud nejsou zaměstnanci nemocnice.

Téhož dne informovala Vláda Soud, že v případě stěžovatelky bude udělena výjimka z výše uvedeného pravidla a že němečtí lékaři se tedy budou moci podílet na léčbě stěžovatelky (společně s lékařským týmem z ústřední nemocnice), která má být započata dne 8. května 2012.

Dne 9. května 2012 byla stěžovatelka převezena do ústřední nemocnice, kde byla započata její léčba pod dohledem německého neurologa. Téhož dne stěžovatelka ukončila svou dvacetidenní hladovku.

V dopise ze dne 12. května 2012 advokát stěžovatelky uvedl, že stěžovatelka byla v nemocnici monitorována kamerami 24 hodin denně, a to i v průběhu léčebných procedur. Věznice taktéž nechala v médiích publikovat celou zdravotní dokumentaci a videonahrávky stěžovatelky, videozáznamy byly dle tvrzení advokáta pořízeny ve stěžovatelčině vězeňské cele.

Dle zprávy německého lékaře o průběhu léčby stěžovatelky ve dnech 7. až 17. května 2012 proběhlo ukončení hladovky hladce a pozvolna, s ukončením hladovky, bylo možné zahájit rehabilitaci. Zveřejnění osobních údajů stěžovatelky týkajících se její léčby dne 15. května 2012 však u ní vyvolalo silné pobouření. Následkem toho stěžovatelka svou léčbu přerušila a dokonce zvažovala svůj návrat zpět do věznice. Nakonec se rozhodla v léčbě pokračovat pod podmínkou, že lékaři, kteří nejsou bezprostředně zapojeni do její léčby, nebudou o stěžovatelčině zdravotním stavu a průběhu léčby nikterak informováni.

Dne 16. května 2012 podala stěžovatelka trestní oznámení týkající se neustálého monitoringu stěžovatelky v nemocnici a publikace její zdravotní dokumentace v médiích. Dne 1. června 2012 prokurátor oznámil, že neshledává zákonné důvody, které by v dané věci odůvodňovaly zahájení trestního stíhání.

Dne 27. května 2012 německý lékař vypracoval další zprávu o léčbě stěžovatelky, která probíhala ve dnech 21. až 27. května 2012. Lékař kladně ohodnotil pozitivní přístup lékařů ústřední nemocnice, jež vzali na vědomí jeho požadavky k léčbě. Jak lékař dále poznamenal, stěžovatelka důvěřuje schopnostem personálu místní nemocnice. Lékař zaznamenal pokrok v léčbě stěžovatelky a poznamenal, že stěžovatelka má nyní volno již 3 a půl hodiny denně. Současně však konstatoval, že stěžovatelka se nachází v permanentním stresu kvůli přítomnosti kamer a strážného v jejím pokoji. Podotkl, že stěžovatelka se nachází mimo záběry kamer pouze během jeho návštěv, protože při vyšetřeních používá zástěnu. Použití zástěny však musí často připomínat. Strážný však v pokoji zůstává přítomen po celou dobu návštěv lékaře. Na závěr lékař podotkl, že stěžovatelka stále odmítá provedení krevních testů 11a Ukrajině, a proto lékař zvažuje možnost, zda by tyto nemohly být provedeny v Německu.

Dne 31. května 2012 bylo předběžné opatření vydané 15. března 2012 na žádost Vlády ze dne 21. května 2012 zrušeno. Téhož dne byla zamítnuta druhá žádost stěžovatelky o vydání předběžného opatření ze dne 25. dubna 2012.

Dne 1. června 2012 vydal německý lékař další zprávu o léčbě stěžovatelky, v níž shrnul překážky úspěchu léčby následovně:

- stěžovatelka si v průběhu uplynulých osmi měsíců vybudovala hlubokou nedůvěru v ukrajinské lékaře, jsou totiž státními zaměstnanci. Z tohoto důvodu vytrvale odmítá jakoukoliv léčbu a provedení krevních testů;

- je takřka nemožné vést důvěrný dialog mezi lékařem a pacientem, který je předpokladem úspěšné léčby, a to z důvodu přítomnosti kamer, strážného a dalšího pacienta, jehož vztah ke státním

orgánům je nejasný;

- několikrát došlo k porušení lékařského tajemství ve vztahu k výsledkům vyšetření, diagnóze a lékařským receptům (např. lékařské zprávy německého lékaře byly zveřejněny na Internetu, aniž by s tím lékař či pacientka vyslovili souhlas);

- stěžovatelka odmítá podstoupit léčbu, která vyžaduje fyzickou intimitu, jelikož se obává diskreditace v očích veřejnosti v případě, že by taková nahrávka unikla do médií;

-je složité uplatnit interdisciplinární přístup k léčbě stěžovatelky, jelikož německá klinika Charité nemůže na Ukrajinu poslat kompletní lékařský tým.

Dle dopisu Vlády ze dne 11. července 2012 se informace zveřejněná v médiích týkala pouze stravy a rozvrhu lékařských procedur stěžovatelky, nejednalo se tudíž o informace soukromého charakteru. Vláda zároveň popřela, že by informace obsahovaly údaje o zdravotním stavu stěžovatelky nebo charakteru podstupovaných léčebných procedur.

Dne 8. června 2012 podala stěžovatelka správní žalobu k obvodnímu správnímu soudu v Kyjevě, kterou dále ve dnech 31. srpna, 21. září, 17. října a 24. října 2012 doplnila. Stěžovatelka požadovala, aby soud:

- (i) prohlásil za nezákonné jednání, kterého se vůči stěžovatelce dopustil personál Kachanovské kolonie a vězeňské služby, když jí v rozporu s § 110 trestního řádu neumožnil provést telefonický hovor;

- (ii) nařídil vězeňské službě a personálu Kachanovské kolonie, aby dodržovali ustanovení § 110 trestního řádu a umožnili stěžovatelce provést telefonické hovory i v prostorách ústřední nemocnice;

- (iii) prohlásil za nezákonné jednání, jehož se vůči stěžovatelce dopustili příslušníci vězeňské služby a úředníci Ministerstva zdravotnictví, když zveřejnili informace soukromého charakteru týkající se stěžovatelky a jejího zdravotního stavu;

- (iv) do budoucna zakázal Ministerstvu zdravotnictví a vězeňské službě zveřejňovat informace soukromého charakteru o stěžovatelce a jejím zdravotním stavu;

- (v) prohlásil za nezákonné jednání, jehož se vůči stěžovatelce dopustil personál Kachanovské kolonie a úředníci hlavního oddělení Ministerstva vnitra v obvodu Charkov tím, že nainstalovali do 9. podlaží ústřední nemocnice kamery, a to i skryté;

- (vi) prohlásil za nezákonné jednání, jehož se vůči stěžovatelce dopustil personál Kachanovské kolonie tím, že natáčel na kamery stěžovatelku během jejího pobytu v ústřední nemocnici;

- (vii) nařídil personálu Kachanovské kolonie a úředníkům hlavního oddělení ministerstva vnitra v obvodu Charkov, aby přestali stěžovatelku snímat kamerami a odstranili snímací zařízení, jež je umístěno v 9. podlaží ústřední nemocnice, tedy tam, kde je stěžovatelka umístěna;

- (viii) prohlásil za nezákonné jednání, jehož se dopustili úředníci hlavního oddělení Ministerstva vnitra v obvodu Charkov, když vydali nařízení, kterým zakázali vstup veřejnosti do 9. podlaží ústřední nemocnice;

- (ix) prohlásil za nezákonné jednání, jehož se dopustil personál Kachanovské kolonie tím, že jako strážné do ústřední nemocnice umístil osoby mužského pohlaví.

Rozsudkem ze dne 30. října 2012 obvodní správní soud v Kyjevě zamítl návrh stěžovatelky. K bodu žaloby namítajícím rozšiřování informací soukromého charakteru týkajících se zdravotního stavu stěžovatelky se soud vyjádřil následovně:

„Ministerstvo zdravotnictví Ukrajiny popírá své pochybení v tomto bodě, neboť informace o zdravotním stavu navrhovatelky jsou veřejné, navrhovatelka je totiž osobou činnou ve veřejném životě, cílem zveřejnění této informace bylo tedy pouze informovat veřejnost o důležitých faktech ze života veřejně známé osobnosti. Žalovaný dále uvádí, že tisková zpráva ze dne 16. února 2012 obsahuje pouze informace o činnosti a výsledcích vytvořené lékařské komise. Ministerstvo zdravotnictví dále uvedlo, že výrok ministra byl pouze komentářem k informaci, která byla v médiích zveřejněna již dříve.

...

Státní vězeňská služba popírá neoprávněnost zveřejnění informací shora uvedených s odůvodněním, že informace byly zveřejněny proto, aby vyvrátily tvrzení dříve zveřejněné v médiích a na Internetu. Informace zveřejněné na Internetu ve dnech 25. 11. 2011, 1. 12. 2011, 8. 12. 2011, 13. 02. 2012, 17. 2. 2012, 27. 2. 2012, 9. 3. 2012 a 23. 3. 2012 pak byly zveřejněny proto, že se množily dotazy na zdravotní stav navrhovatelky ze strany občanů, poslanců a zahraničních diplomatů.

...

Po vyhodnocení důkazů předložených stranami dospěl soud k závěru, že informace o zdravotním stavu navrhovatelky byly nejprve zveřejněny osobou pověřenou samotnou navrhovatelkou.

Soudní spis obsahuje kopii plné moci ze dne 31. března 2011, registrovanou pod č. 165, kterou navrhovatelka zmocnila pana Serhije Volodymyrovyče Vlasenka, aby za ni podával soudní žaloby.

Soudní spis taktéž obsahuje kopii dokumentu podepsaného dne 17. února 2012 a adresovaného „všem zainteresovaným subjektům“, podle něhož byli pan Serhij Volodymyrovyča paní Jevhenija Olexandrivna Tymošenková oprávněni ke komunikaci s ukrajinskými i zahraničními lékaři a mohli činit rozhodnutí týkající se jakékoliv manipulace s informacemi soukromého charakteru, včetně informací o zdravotním stavu navrhovatelky, tedy i rozhodnutí umožňující zveřejnění takových informací. Kopie tohoto dokumentu obsahuje také podpis a dešifraci podpisu „Tymošenko“.

Shora uvedená kopie dokumentu byla do spisu zařazena v průběhu soudního jednání dne 30. července 2012 na žádost advokáta navrhovatelky pana S. V. Vlasenka.

Soudní spis potvrdil, že informace o zdravotním stavu stěžovatelky byla zveřejněna osobami uvedenými výše, jež byly k tomuto zmocněny navrhovatelkou, a to od listopadu 2011.

Za předpokladu, že tedy uvedené informace byly zveřejněny osobami zmocněnými navrhovatelkou, s nimiž navrhovatelka nadále spolupracuje a plnou moc ze dne 31. března 2011, registrovanou pod č. 165, neodvolala a nezrušila ani právo těchto osob k manipulaci se soukromými údaji navrhovatelky, soud dospěl k názoru, že zveřejnění předmětných informací proběhlo se souhlasem navrhovatelky a že tudíž nedošlo k porušení práv a oprávněných zájmů navrhovatelky, ani k porušení práva podle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

...

Soud poukazuje na to, že zveřejnění informací o zdravotním stavu navrhovatelky jejími zmocněnci vyvolalo veřejnou debatu a vzbudilo velkou pozornost, a to nejen na Ukrajině, ale i v zahraničí, jelikož navrhovatelka byla od roku 1999 do roku 2011 významným politikem a veřejnou osobností

Ukrajiny.

...

V souladu s těmito fakty je možné tvrdit, že navrhovatelka je veřejnou osobností působící v sociopolitické sféře veřejného života na Ukrajině, tudíž její život a aktivity vzbuzují zájem společnosti a médií, a to jak na Ukrajině, tak i v zahraničí.

Soud je toho názoru, že žalovaní zveřejnili informace o odmítnutí lékařských vyšetření navrhovatelkou a podmínkách vazby v souladu s § 20 zákona o informacích, který stanoví, že informace s omezenou možností zveřejnění mohou být zveřejněny tehdy, jestliže je to společensky nutné, je to předmětem veřejného zájmu a právo veřejnosti znát tyto informace převažuje nad potenciální újmou, která může být zveřejněním způsobena.

...

Žalovaní však ani přesto nezveřejnili informace o diagnóze navrhovatelky. o výsledcích jejích vyšetření ani o předepsaných léčebných procedurách. Zveřejněné informace neobsahovaly žádné názvy ani jiné informace, z nichž by bylo možné dovodit diagnózu navrhovatelky.

Poté, co soud zhodnotil všechny zveřejněné informace, jež navrhovatelka v návrhu uvedla, dospěl soud k názoru, že rozsah zveřejněných informací nešel nad rámec dříve definovaných hranic, které vytyčili zmocněnci navrhovatelky a novináři, kteří komentují zdravotní stav navrhovatelky a její pobyt v nemocnici. Soud je toho názoru, že informace zveřejněné žalovanými byly pouhou odpovědí na dříve pronesené výroky stěžovatelčiných zmocněnců, jež měla veřejnosti zároveň osvětlit skutečný stav věcí.

Poté, co soud uvážil míru porušení oprávněných zájmů navrhovatelky zveřejněním předmětných informací, dospěl soud k závěru, že zveřejnění informací o zdravotním stavu nemůže představovat zásah do soukromí

Soud je dále toho názoru, že zveřejnění informací o navrhovatelce, včetně informací o tom, které z léčebných procedur nepodstoupila, protože je sama odmítla podstoupit, nepředstavuje zásah do práv navrhovatelky.

V bodě žaloby, kde stěžovatelka namítala nezákonnost monitoringu v nemocnici, soud uvedl následující odůvodnění:

„Podle § 103 trestního zákoníku má věznice právo umístit do cel audiovizuální, elektronické či jiné technické zařízení, které umožní zabránit útěkům a jiným trestným činům, porušení zákonných pravidel výkonu vazby, resp. trestu odnětí svobody a umožní získat důležité informace o chování uvězněných osob. Věznice má povinnost uvězněné osoby informovat o umístění zařízení určených ke sledování a kontrole. Seznam zařízení určených ke sledování a kontrole a podmínky jejich užití jsou stanoveny směrnicemi ústředního orgánu vězeňské služby.

Soud zastává názor, že zákonné ustanovení dovoluje monitorovat odsouzené osoby, jedná se o opatření, jež umožňuje kontrolu chování odsouzených. Uvedená omezení práv osob odsouzených jsou přímo stanovena v trestním zákoníku.

Námítky navrhovatelky stran přítomnosti strážných mužského pohlaví v průběhu jejích léčebných procedur a pořizování kamerových záznamů nebyly v průběhu řízení před soudem prokázány. V této souvislosti vzal soud v potaz znalecký posudek ze dne 22. října 2012, č. 26, podle něhož záznam „Tymošenková v nemocnici“, který byl znalci poskytnut vězeňskou službou, nebyl nahrán na

videopásek.

Na základě těchto důkazů soud dospěl k názoru, že jednání žalovaných ve věci audiovizuální kontroly navrhovatelky proběhlo v souladu se zákonem. Ve věci audiovizuální kontroly prováděné hlavním oddělením Ministerstva vnitra v obvodu Charkov dospěl soud k názoru, že vzhledem k umístění kamer v místnosti se navrhovatelka nenacházela ve snímaném prostoru. Nicméně audiovizuální kontrola tímto žalovaným s cílem chránit veřejný pořádek i tak splňuje podmínky kladené zákonem.

Soud se taktéž domnívá, že audiovizuální kontrola blíže neurčeného počtu osob, včetně navrhovatelky, na chodbě nemocnice je v souladu se zákonem a neporušuje práva navrhovatelky.

Soud taktéž zastává názor, že opatření hlavního oddělení Ministerstva vnitra v obvodu Charkov omezující přístup osob do 9. patra nemocnice, kde se navrhovatelka nacházela, taktéž nezasáhla do práv navrhovatelky, jelikož je třeba si uvědomit, že navrhovatelka je osobou ve výkonu trestu odnětí svobody. Proto tedy omezení, která limitovala pohyb navrhovatelky v místnosti a přístup na chodbu nemocnice, nezasáhla do jejích práv.“

Relevantní vnitrostátní právo a praxe

Trestní zákoník z roku 2001

364. Zneužití pravomoci nebo úřadu

„1. Úřední osoba, jež úmyslně zneužije své pravomoci nebo úřadu proti zájmům svého úřadu, za účelem finančního zisku, za jiným osobním účelem nebo ve prospěch třetích stran, a pokud takové zneužití způsobí vážnou újmu státu nebo veřejnému zájmu nebo oprávněným zájmům, právům a svobodám fyzických či právnických osob, bude potrestána ...

Pokud úřední osoba svým jednáním způsobila závažné následky, bude potrestána...”

365. Překročení pravomoci

„1. Úřední osoba, jež úmyslným jednáním zjevně překročí svou pravomoc, jež je jí svěřena, a která tímto jednáním způsobí vážnou újmu státu nebo veřejnému zájmu nebo oprávněným zájmům, právům a svobodám fyzických či právnických osob, bude potrestána ...

Úřední osoba, jež překročí svou pravomoc za použití násilí nebo zbraně, nebo za použití jednání, jež ponižuje nebo působí bolest oběti a za předpokladu, že takové jednání nespadá do kategorie mučení, bude potrestána ...

Úřední osoba, jež se dopustí jednání uvedených v odst. 1 a odst. 2 a přitom způsobí závažné následky, bude potrestána trestem odnětí svobody od sedmi do deseti let a zákazem výkonu určitých funkcí nebo zákazem provádění určitých činností až do výše tří let.“

Trestní řád z roku 1961

148. Účel a důvody použití zajišťovacích opatření

„Zajišťovací opatření se použijí k zajištění osoby podezřelé, obviněné, obžalované či odsouzené za účelem zabránit takové osobě, aby unikla trestnímu stíhání nebo aby bránila soudu při zjišťování pravdy nebo aby dále pokračovala v páchání trestné činnosti a také za účelem provádění procesních rozhodnutí.

Zajišťovací opatření budou uložena tehdy, pokud existují dostatečné důvody pro domněnku, že osoba podezřelá, obviněná, obžalovaná či odsouzená se pokusí uniknout trestnímu stíhání nebo pokud dotyčná osoba neplní procesní rozhodnutí anebo brání zjištění pravdy ve věci anebo dále pokračuje v páchání trestné činnosti. ...“

165-2. Výběr zajišťovacího opatření

„V předsoudním stadiu řízení vybírá zajišťovací opatření nespojené s omezením osobní svobody vyšetřující orgán, vyšetřovatel nebo prokurátor.

Pokud vyšetřující orgán nebo vyšetřovatel dospěje k názoru, že existují důvody pro uvalení vazby, může vyšetřující orgán nebo vyšetřovatel se souhlasem prokurátora podat takový návrh k soudu. Prokurátor je oprávněn podat obdobný návrh. Při rozhodování o návrhu na vazbu musí prokurátor vzít v úvahu všechny důkazy, jež odůvodňují uvalení vazby, musí zjistit, zda všechny důkazy byly pořízeny v souladu se zákonem a zda jsou důkazy dostatečné pro podání obžaloby.

Návrh na uvalení vazby musí být podán do 72 hodin od zadržení osoby podezřelé nebo osoby obviněné.

Pokud se návrh na uvalení vazby týká osoby, jež je na svobodě, může soud vydat příkaz k zatčení podezřelého a k jeho předvedení k soudu. V takovém případě nesmí být osoba zbavena osobní svobody po dobu delší než 72 hodin anebo, pokud se osoba nachází mimo obvod soudu rozhodujícího o vazbě, tato doba nesmí přesáhnout 48 hodin od doby, kdy byla zadržená osoba dopravena do obvodu soudu.

Po obdržení návrhu soudce, jemuž je návrh přidělen, v souladu s § 16-2 tohoto zákona prostuduje veškerý důkazní materiál, který mu byl postoupen vyšetřujícím orgánem či prokurátorem, vyslechně podezřelého či obviněného, a pokud je to nutné, bude dotazovat taktéž konkrétní osobu, jež má případ na starost, prokurátora a obhájce, pokud je přítomen u soudu, a poté vydá rozhodnutí, jímž:

(1) zamítne návrh na uvalení zajišťovacího opatření, pokud pro to neexistují důvody;

(2) uvalí na podezřelého či obviněného vazbu.

Soud může rozhodnout o uvalení vazby v nepřítomnosti dané osoby pouze tehdy, pokud je na osobu vydán mezinárodní zatýkácí rozkaz. V tomto případě soud po zatčení dané osoby ve lhůtě 48 hodin od doby, kdy byla osoba dopravena do místa, kde je proti ní vedeno trestní řízení, /a účasti dané osoby rozhodne, zdaje na místě uvalit na dotyčnou osobu vazbu anebo zda změnit zajišťovací opatření.

Pokud soud rozhodne, že na podezřelou nebo obviněnou osobu vazbu neuvalí, může rozhodnout o uložení jiného zajišťovacího opatření, které není spojeno s omezením osobní svobody.

Proti soudnímu rozhodnutí o uložení zajišťovacího opatření mohou prokurátor, podezřelý, resp. obviněný, jeho obhájce nebo zmocněnec do tří dnů od doručení rozhodnutí podat odvolání. Odvolání nemá odkladný účinek.

Pokud rozhodnutí soudu o vazbě vyžaduje přezkoumání dodatečných informací o charakteru zadržené osoby nebo o dalších důležitých okolnostech, může soud prodloužit dobu zadržení dotyčné osoby až na 10 dní anebo na žádost podezřelé, resp. obviněné osoby až na 15 dní. Pokud soud rozhoduje o osobě, která není zadržena, může prodloužit dobu pro rozhodnutí o věci až na 10 dní, může také nařídit opatření, kterým zajistí řádné chování dotyčné osoby v průběhu této doby, nebo může nařídit zadržení osoby podezřelé, resp. obviněné pro dobu rozhodování o věci.“

274. Výběr, zrušení a změna zajišťovacího opatření soudem

„V průběhu projednávání věci před soudem může soud, pokud to uzná za vhodné, vydat rozhodnutí, kterým změní, zruší nebo vybere zajišťovací opatření.

Výběr zajišťovacího opatření omezujícího osobní svobodu podléhá ustanovením uvedeným v části 13 tohoto zákona.“

Zákon o výkonu trestů z roku 2003.

103. Technické prostředky dohledu a kontroly

„Podle § 103 trestního zákoníku má věznice právo umístit do cel audiovizuální, elektronické či jiné technické zařízení, které umožní zabránit útěkům a jiným trestným činům, porušení zákonných pravidel výkonu vazby, resp. trestu odnětí svobody, nebo umožní získat důležité informace o chování uvězněných osob.

Věznice má povinnost uvězněné osoby informovat o umístění zařízení určených ke sledování a kontrole.

Seznam technických zařízení určených ke sledování a kontrole a podmínky jejich užití jsou stanoveny směrnici vězeňské služby.“ ...

106. Důvody pro užití síly [...]

„1. Fyzickou sílu ... lze použít proti vězňům, kteří kladou fyzický odpor, sami užili násilí, chovali se neurvale či neuposlechli příkazů věznice, anebo za účelem zabránit vězňům, aby způsobili /ranění sobě či ostatním.

Užití síly musí předcházet varování, pokud to okolnosti umožňují ...

Pokud se nelze užití síly vyhnout, nesmí přesáhnout nezbytnou míru vedoucí k dosažení cíle, musí být provedeno tak, aby způsobilo co možná nejmenší zranění a pokud je to nezbytné, musí být k dispozici následná lékařská péče.

Jakékoliv použití fyzické síly musí být neprodleně ohlášeno řediteli věznice. ...“

107, Práva a povinnosti vězňů

„Vězni mají právo ... na lékařskou pomoc a péči, a to včetně lékařské péče, kterou si uhradí sám vězeň či kterou /a něj uhradí jeho příbuzní. ...“

116. Zdravotní a sociální služby určené vězňům

...

Vězni jsou oprávněni žádat, na své náklady či na náklady svých příbuzných, lékařskou péči a léčbu od civilních lékařských institucí. V takovém případě bude lékařská péče poskytnuta ve zdravotním oddělení příslušné věznice, kde vězeň vykonává svůj trest, a to pod dohledem lékařů příslušné věznice.“

Zákon o zdravotní péči z roku 1992.

6. Právo na zdravotní péči

„Každý občan Ukrajiny má právo na zdravotní péči, jež zahrnuje:

- (a) životní úroveň, včetně stravy, oblečení, ubytování, lékařské péče a péče, která je nutná pro zachování zdraví člověka;
- (b) kvalifikovanou lékařskou a/nebo sociální pomoc, která zahrnuje volný výběr lékaře a způsob léčby v souladu s doporučeními lékaře. ...
- (e) správné a včasné informace o svém zdravotním stavu, jakož i o zdravotním stavu populace, včetně případných rizikových faktorů a míře závažnosti;
- (f) odškodnění za způsobenou újmu na zdraví;
- (g) možnost nezávislého lékařského vyšetření, pokud osoba nesouhlasí se závěry odborníků o svém zdravotním stavu, a zákaz nucení osoby podstoupit léčbu nebo jiné činnosti, které by mohly zasáhnout do práv a svobod osob ...“

Zákon o výkonu vazby z roku 1993.

11. Sociální a zdravotní péče o osoby ve vazbě.

„Osobám ve vazbě budou poskytnuty životní podmínky splňující sanitární a hygienické požadavky.

Standardní výměra cely bude činit alespoň 2.5 metrů čtverečních na osobu. ...

Osoby ve vazbě mají v rozsahu stanoveném výnosem Kabinetu ministrů právo na jídlo, na osobní prostor na spaní, lůžkoviny a na jiné nezbytnosti. V případě potřeby jim bude poskytnuto oblečení a obuv. ...

Zdravotní péče ...je poskytována v souladu s ustanoveními zákona o zdravotní péči.

Způsob, jakým bude poskytována zdravotní péče osobám omezeným na osobní svobodě, jakož i léčba v nemocnici či lékařská vyšetření, bude stanoven vězeňskou službou Ministerstva obrany a Ministerstvem zdravotnictví.“

Výnos Kabinetu ministrů č. 336 ze dne 16. června 1992 s názvem „O stravě a nutričních standardech osob ve výkonu trestu odnětí svobody, ve vazbě, v policejní cele předběžného zadržení a dalších zařízeních Ministerstva vnitra omezujících osobní svobodu“ podrobně stanoví nutriční standardy pro osoby ve výše uvedených zařízeních, podle nichž by denní příjem kalorií měl činit 3,026,2 kcal.

Soudní řád správní ze dne 6. července 2005 (účinný od 1. září 2005)

2. Úloha správního soudnictví

„Úlohou správního soudnictví je ochrana práv, svobod a oprávněných zájmů fyzických a právnických osob před zásahy orgánů moci veřejné ve veřejnoprávních vztazích.

Jakékoliv rozhodnutí, činnost či nečinnost orgánů moci veřejné lze u správních soudů napadnout žalobou, vyjma případů, kdy Ústava a zákony stanoví odlišný postup soudního přezkumu.

V případech, kdy jsou napadána rozhodnutí, činnost či nečinnost orgánů moci veřejné, správní soud přezkoumá, zda napadená rozhodnutí či akty jsou:

...

(6) opodstatněné;

...

(8) proporcionální, především, zda zajišťují rovnováhu mezi možnými nepříznivými důsledky pro práva, svobody a oprávněné zájmy jednotlivců a účelem, jehož má být rozhodnutím dosaženo;

...“

6. Právo na soudní přezkum

„Každý má právo domáhat se u správního soudu přezkumu rozhodnutí, činnosti nebo nečinnosti orgánu veřejné moci, pokud se domnívá, že uvedeným jednáním došlo k zásahu do jeho práv nebo oprávněných zájmů.“

8. Princip právního státu

„1. Při posuzování věci je soud vázán principem právního státu, který zejména stanoví, že člověk a jeho práva a svobody tvoří nejzákladnější společenské hodnoty, jež určují podstatu a směřování činnosti státu.

Soud aplikuje princip právního státu také tím, že respektuje judikaturu Evropského soudu pro lidská práva. ...“

17. Pravomoc správních soudů

„Do pravomoci soudů ve správním soudnictví náleží právní vztahy vznikající při výkonu moci veřejné ... a právní vztahy při vzniku orgánu moci veřejné ve volbách či referendu.

Do pravomoci soudů ve správním soudnictví náleží veřejnoprávní spory, zvláště pak:

(I) spory mezi fyzickými či právnickými osobami a ... orgány moci veřejné týkající se rozhodnutí těchto orgánů (normativní právní akty nebo individuální právní akty), jejich činnosti či nečinnosti:

..“

Podle § 117 může správní soud odložit vykonatelnost napadeného rozhodnutí vydáním předběžného opatření na návrh strany. Předběžné opatření je vydáváno v případech, kdy jsou ohrožena práva, svobody či oprávněné zájmy navrhovatele nebo jestliže by nevydáním předběžného opatření byla znemožněna ochrana těchto práv, svobod a oprávněných zájmů nebo jestliže by bylo zapotřebí vyvinout značné úsilí a náklady na jejich znovuoobnovení. Předběžné opatření je také možné vydat, pokud je zřejmé, že je napadené rozhodnutí nezákonné.

Podle § 162 tohoto zákona může správní soud, mimo jiné, pokud je návrh oprávněný, rozhodnout o tom, že činnost, nečinnost či rozhodnutí orgánu veřejné moci jsou nezákonné; zrušit napadené rozhodnutí a/nebo nařídít žalovanému, aby něco konal či aby přestal konat. Správní soud také může žalovanému nařídít, aby zaplatil za své nezákonné jednání, nečinnost či rozhodnutí odškodnění.

Otázka odškodnění za neoprávněné zbavení osobní svobody je na Ukrajině upravena zákonem o „odškodnění za újmu vzniklou fyzickým osobám nezákonnými rozhodnutími vyšetřujících orgánů, prokurátorů a soudů“ ze dne 1. prosince 1994 („zákon o odškodnění“). Zákonná ustanovení zákona o odškodnění (v tehdejší znění) jsou obsažena v rozhodnutích Afanasyev proti Ukrajině (stížnost č. 38722/02. bod 52. 5. dubna 2005) a Klishyn proti Ukrajině (stížnost č. 3067 1/04, body 49 – 50, 23.

února 2012).

III. Příslušné dokumenty Rady Evropy

Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy Rec(2000)2 členským státům Rady Evropy k Evropským vězeňským pravidlům

...“

Vězeňské podmínky, které porušují lidská práva vězňů, nelze ospravedlnit nedostatkem prostředků..

...

10.1 Evropská vězeňská pravidla se vztahují na osoby, jejichž vazbu nařídil soudní orgán nebo jež byly usvědčujícím rozsudkem zbaveny svobody.

...

18.1 Ubytování zajišťované pro vězně, zejména pak veškeré prostory určené pro spaní, musí respektovat lidskou důstojnost a co možná nejvíce potřebu soukromí a musí odpovídat zdravotnickým a hygienickým požadavkům s patřičným ohledem na klimatické podmínky, zejména s ohledem na plošnou výměru, počet metrů krychlových vzduchu, osvětlení, vytápění a větrání.

18.2 Ve všech prostorách, v nichž mají vězni žít, pracovat nebo se shromažďovat, je třeba dodržovat tyto podmínky:

a) musí mít dostatečně velká okna, aby vězni mohli za normálních okolností při denním světle číst nebo pracovat. Okna musí být konstruována tak, aby umožnila přístup čerstvého vzduchu s výjimkou případů, kdy existuje dostatečně efektivní klimatizační zařízení:

b) umělé osvětlení musí odpovídat uznávaným technickým normám:

...

18.3 Konkrétní minimální požadavky v záležitostech uvedených v bodě 1 a 2 musí být stanoveny v národní legislativě.

18.4 V národní legislativě musí být zakotveny mechanismy, jimiž se zajistí, že tyto minimální požadavky nebudou nedodržovány v důsledku přeplnění věznic.

...

19.3 Vězni musí mít volný přístup k hygienickým zařízením, která jsou zdravotně nezávadná a respektují právo na soukromí.

19.4 Musí být zajištěno vhodné zařízení, aby se každý vězeň mohl vykoupat nebo osprchovat při teplotě odpovídající klimatickým podmínkám, a to pokud možno denně, nejméně však dvakrát týdně (v případě potřeby i častěji) v zájmu všeobecné hygieny.

...

Každý vězeň musí mít k dispozici vlastní lůžko a vhodné vlastní lůžkoviny, které musí být udržovány v dobrém stavu a které musí být vyměňovány v takovém časovém intervalu, aby byla zajištěna jejich čistota.

22.1 Vězňům musí být poskytována strava s přihlédnutím k jejich věku, zdravotnímu a tělesnému stavu, náboženskému přesvědčení, kulturním zvyklostem a charakteru vykonávané práce.

22.2 Požadavky na stravu, včetně jejího minimálního kalorického a proteinového obsahu, musí být stanoveny v národní legislativě.

22.3 Jídlo musí být připravováno i podáváno při dodržování hygienických pravidel.

22.4 Denně se musí podávat tři jídla s rozumně stanoveným časovým intervalem.

...

27.1 Pokud to počasí dovoluje, musí mít všichni vězni možnost vykonat nejméně jednu hodinovou procházku denně nebo cvičit na volném prostranství.

Příslušné výňatky ze Zprávy ukrajinské vládě vypracované Evropským výborem proti mučení a jinému nelidskému, krutému, ponižujícímu zacházení a trestání (CPT) během návštěvy Ukrajiny ve dnech 9. až 21. září 2009 (zveřejněno dne 23. listopadu 2009) uvádějí následující:

Podmínky ve vězení

a) podmínky ve věznicích v rámci předsoudního řízení (SIZO)

i) SIZO v Kyjevě

SIZO v Kyjevě se nachází v komplexu budov ve středu města. Některé z budov byly postaveny před 140 lety. Tři menší, nedávno postavené budovy poskytují ubytování pro pracující odsouzené, ženy a mladistvé. Blok pro ženy byl právě ve výstavbě, nicméně ve skutečnosti byla stavba zastavena kvůli nedostatku finančních prostředků.

Kapacita věznice činila 2950 míst, nicméně dne 8. září 2009 bylo ve věznici celkem 3440 vězňů, z toho 217 žen a 69 mladistvých. Drtivá většina vězeňské populace se nacházela ve vazbě, 297 osob čekalo na výsledek svého odvolání (z toho 41 osob bylo odsouzeno k doživotnímu trestu odnětí svobody), 93 osob se ve věznici nacházelo přechodně a 100 osob bylo zařazeno do práce v rámci služeb a údržby věznice. Jedenáct osob bylo právě podrobováno psychiatrickému zkoumání a tyto osoby očekávaly konečné rozhodnutí soudu týkající se jejich trestní odpovědnosti, 210 osob byli cizí státní příslušníci (z nichž 170 osob pocházelo ze zemí SNS).

Od roku 2001 je, v souladu s novelami trestního zákoníku, ve věznici zřízeno oddělení s názvem „káznice“, které je určeno pro prvotrestané, jež si odpykávají trest do výše šesti měsíců.

...

Materiální podmínky v ženské části věznice byly o něco lepší než v části pro muže. Cely nebyly především tolik přeplněné (např. 6 osob v cele o výměře 8 metrů čtverečních; 16 osob v cele o výměře 27 metrů čtverečních). V celách bylo dostatek přirozeného světla, nicméně větrání bylo nedostatečné a vězeňkyně si stěžovaly, že v létě je v celách velmi horko. Sociální zařízení na celách bylo oddělené a s teplou i studenou vodou. Některé cely si vězeňkyně zkrášlily a tyto pak působily útulně.

...

Oddělení určené pro pracující vězně skýtalo nejlepší podmínky ze všech oddělení věznice. Cely byly

dostatečně osvětlené, dobře odvětrané a čisté. Byly vhodně vybavené (postele, stoly se židlemi nebo stoličkami, poličky a skřínky) a vězni mohli na cele mít svou televizi nebo rádio. Oddělení dále obsahovalo i sportovní halu, prostornou společenskou místnost, kde se vězni mohli dívat na filmy a hrát stolní tenis, a kapli.

Věznice vězňům neposkytovala jiné hygienické potřeby než mýdlo. Jak bylo uvedeno v bodě 88. možnost osprchovat se byla omezena najednou týdně.

Vězni dostávali stravu třikrát denně. Množství jídla se zdálo být dostatečné, nicméně mnoho vězňů si stěžovalo na špatnou kvalitu jídla a na malou rozmanitost pokrmů. Strava neobsahovala žádné čerstvé ovoce, vejce nebo mléko (dokonce ani pro mladistvé vězně). Vězni tak často spoléhali z velké části především na potravinové balíky od svých příbuzných a na nákupy ve vězeňské kantýně.

...

V SIZO byla k dispozici knihovna s fondem přibližně 27 000 knih. Delegace byla překvapená tím, že vězni ve vazbě nemohli dostávat knihy (kromě Bible) nebo noviny zvenčí. Výbor CPT by rád získal vyjádření věznice k tomuto zákazu.

Jedinou pravidelnou venkovní aktivitou byly každodenní hodinové vycházky, které se konaly na dvorech umístěných na střeše ubytovacích bloků. Uspořádání dvorů (prázdné plochy, vysoké zdi, velikost od 16 až do 60 metrů čtverečních) však vězňům neumožňovalo fyzické aktivity.

Výbor CPT příslušným úřadům doporučuje, aby podnikly určitá opatření a vězňům v Kyjevské věznici nabídly organizované venkovní aktivity (práce, rekreace/sdružování, vzdělávání, sport). Výbor dále doporučuje vhodně upravit dvory, jež by vězňům umožnily fyzické aktivity, jakož i vytvořit vhodné venkovní i vnitřní sportovní zařízení.

...

Zdravotní péče

úvod

V průběhu návštěvy v roce 2009 byla delegace informována o tom, že bylo Ministerstvu zdravotnictví navrženo vytvoření pracovní skupiny, která by zkoumala možnosti poskytování zdravotní péče vězňům. Výbor CPT podporuje tuto iniciativu, která je v souladu s poznámkami uvedenými v bodě 142 zprávy z návštěvy věznice v roce 1998, a to že větší angažovanost Ministerstva zdravotnictví v otázce poskytování zdravotní péče vězňům pomůže zajistit optimální zdravotní péči, stejně tak jako zakotvení pravidla rovnocennosti zdravotní péče pro vězně a nevězeňskou populaci. Výbor si přeje být informován o konkrétních krocích v otázce výše uvedené iniciativy.

V této souvislosti také Výbor CPT zmiňuje nutnost kontinuálního odborného vzdělávání zdravotnického personálu věznic, aby tento byl schopen způsobit poskytovat odbornou lékařskou péči. Výbor si přeje být informován o státní koncepci v této otázce.

Zprávy Výboru CPT z předchozích návštěv Ukrajiny obsahují množství doporučení, poznámek a žádostí o informace v otázce zdravotní péče poskytované vězňům. 1 přes veškeré úsilí příslušných ukrajinských úřadů a ochotu a odhodlání zdravotnického personálu věznic v posledních letech však zůstává tato otázka problematická, a to zejména kvůli nedostatku personálu, vybavení a finančních zdrojů. V průběhu návštěvy Výboru si mnoho vězňů stěžovalo na průtahy v přístupu k lékařské péči, na nedostatek léků a na nedostatečnou kvalitu péče.“

Příslušné výňatky ze Zprávy ukrajinské vlády vypracované Evropským výborem proti mučení a jinému nelidskému, krutému, ponižujícímu zacházení a trestání (CPT) během návštěvy Ukrajiny ve dnech 29. listopadu až 6. prosince 2011 [CPT/Inf (2012)30] uvádějí následující:

„... 48. Delegace se s ohledem na zprávy, které Výbor v poslední době obdržel, v průběhu návštěvy podrobně zaměřila na zdravotní péči poskytovanou konkrétním vězňům v SIZO v Kyjevě, a to zejména na pana Valerije Ivašenka, pana Jurije Lucenka a na paní Juliji Tymošenkovou.

V této souvislosti Výbor CPT zdůrazňuje, že členové delegace, jež jsou lékaři, zde nevystupují jako ošetřující lékaři, nýbrž že jejich úkolem je posoudit kvalitu poskytované zdravotní péče a především přístup k ní. Výbor zároveň připomíná, že věznice je zodpovědná za zdravotní péči, jež musí být poskytována všem vězňům; věznice tedy musí podniknout veškeré kroky, kterými zajistí, aby byla řádně stanovena diagnóza a aby byla poskytnuta adekvátní léčba, kterou vyžaduje zdravotní stav vězně. Tento standard musí být poskytnut všem vězňům bez rozdílu.

Výbor CPT je znepokojen v otázce zdravotní péče poskytované třem výše uvedeným osobám, jelikož se ve všech třech případech – z různých důvodů – vyskytly značné průtahy při zařizování speciálních lékařských vyšetření mimo SIZO. Obdobné problémy však Výbor v průběhu všech svých předchozích návštěv opakovaně zaznamenal jak v SIZO v Kyjevě, tak i v jiných věznicích na Ukrajině. Výbor tedy naléhavě žádá příslušné ukrajinské úřady, aby podnikly veškerá opatření, jež zajistí, aby v budoucnu byl všem vězňům, jež budou potřebovat speciální vyšetření či léčbu, zajištěn převoz do nemocnice bez zbytečných průtahů.“

Příslušné výňatky ze zprávy obsahující odpovědi ukrajinské vlády Výboru CPT (CPT/Inf/2012/31) uvádějí následující:

„K bodu 48

V souladu s výše zmíněným Společným nařízením Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva zdravotnictví ze dne 10. února 2012 č. 239/5/104 mají všichni vězni právo na poskytnutí specializované lékařské péče ve zdravotnických zařízeních Ministerstva zdravotnictví Ukrajiny. a to bez zbytečných průtahů.

K bodu 49

Ve vztahu k odsouzené Juliji Tymošenkové

V průběhu doby, kterou paní Julija Tymošenková strávila v Kachanovské kolonii (č. 54) až do 9. května 2012 včetně, bylo ustanoveno celkem 21 odborných lékařských komisí, které obsahovaly přes 20 akademiků, držitelů titulu Ph.D. v lékařských vědách a kandidátů věd; stěžovatelka ve třinácti případech odmítla podstoupit lékařské vyšetření.

Navíc podle Společného nařízení vězeňské služby, Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva zahraničních věcí Ukrajiny ze dne 10. února 2012 č. 69/105/40 s názvem „O vytvoření lékařské komise složené ze zahraničních specialistů za účelem lékařského vyšetření paní Julije Tymošenkové a o činnosti této komise na území Ukrajiny“ byla zřízena mezinárodní lékařská komise složená ze zahraničních specialistů, jež dne 14. a 15. února 2012 vyšetřila stěžovatelku a zároveň doporučila vhodnou léčbu.

Zároveň musí být zdůrazněno, že lékařský personál Kachanovské kolonie (č. 54) denně stěžovatelce nabízel provedení lékařských vyšetření, která však stěžovatelka ve většině případů odmítla. Z celkem 284 návrhů stěžovatelka odmítla 247.

Všechna vyšetření provedená stěžovatelce lékařskou komisí byla poskytnuta výlučně se souhlasem stěžovatelky. Lékařská vyšetření stěžovatelky provedená lékařským personálem Kachanovské kolonie (č. 54) byla v souladu se zákonnými ustanoveními, jež stanoví postupy pro poskytování lékařské péče uvězněným osobám.

Dne 20. dubna 2012 komise Ministerstva zdravotnictví a vězeňské služby navrhla stěžovatelce, aby pokračovala v léčbě v ústřední nemocnici Ukrzaliznycja, v níž byly, dle stanoviska německých lékařů, nejlépe uzpůsobeny podmínky pro léčbu stěžovatelky.

Po svém příjezdu do nemocnice dne 21. dubna 2012 stěžovatelka odmítla podstoupit vstupní vyšetření a odmítla také stanovenou léčbu.

V dubnu 2012 byla tedy stěžovatelka kvůli odmítnutí podpisu informovaného souhlasu ke vstupnímu vyšetření a lékařským zákrokům převezena zpět do Kachanovské kolonie (č. 54).

Dne 4. května 2012 stěžovatelka poté, co jí byla společně německými a ukrajinskými lékaři navržena léčba, ústně souhlasila s tím, že podstoupí danou léčbu v ústřední nemocnici Ukrzaliznycja pod dohledem specialistů z německé kliniky Charitě.

Dne 9. května 2012 byla stěžovatelka hospitalizována v uvedené nemocnici s tím, že jí bude poskytnuta stanovená léčba pod dohledem specialistů z německé kliniky Charitě. V současnosti se stěžovatelka stále nachází v tomto zařízení. ...“

Další příslušné mezinárodní dokumenty

Příslušné výňatky z národní zprávy o stavu lidských práv a praxe na Ukrajině, vydaného Mnisterstvem zahraničních věcí USA, Úřadem pro demokracii, lidská práva a práci, uvádějí následující:

„Pojmenování nového generálního prokurátora dne 4. listopadu lze zaznamenat prudký vzestup obžalob opozičních politiků, což vzbuzuje podezření ze selektivních a politicky motivovaných trestních stíhání vedených Janukovyčovou vládou. V období mezi 1. listopadem a 31. prosincem prokurátoři podali obžalobu proti bývalé předsedkyni vlády Juliji Tymošenkové a proti více než osmi vysoce postaveným členům její vlády ve věcech trestných činů zneužití pravomoci a/nebo zneužití finančních prostředků za dobu jejich vlády. Výsledky obviněných vedené vládními prokurátory, jež často trvaly mnoho hodin a byly vedeny několik dní, dále zamítnutí kaucí v některých případech, ještě zvyšují podezření, že se jedná o politicky motivovaná trestní stíhání (viz část 4). Vláda uvedla, že trestní stíhání nebyla mířena pouze proti opozičním politikům a že taktéž probíhala vyšetřování ve věcech členů vládní strany, nicméně s několika výjimkami se jednalo pouze o nízko postavené vládní úředníky.“

Dne 9. června 2011 vydal Evropský parlament rezoluci ve věci Ukrajiny: případ Julije Tymošenkové a dalších členů její vlády. Relevantní pasáže Rezoluce uvádějí následující:

„Evropský parlament,

... G. jelikož se 12 dříve vysoce postavených úředníků vlády Julije Tymošenkové nachází ve vazbě, a to včetně ... bývalého prvního náměstka ministra spravedlnosti. Jevhena Komijčuka, který byl zatčen dne 22. prosince 2010 a obviněn z porušení zákona při zadávání veřejných zakázek na poskytování právních služeb. ...

jelikož předběžná zpráva dánského Helsinského výboru pro lidská práva uvádí, že v průběhu trestních stíhání ve věcech Lucenka a Komijčuka došlo k masivnímu porušení evropské Úmluvy o

ochraně lidských práv a základních svobod. ...

zdůrazňuje důležitost zajištění maximální transparentnosti při vyšetřování, trestním stíhání a v řízení před soudem a varuje před užíváním trestního práva za účelem plnění politických cílů:

je znepokojen nárůstem selektivních trestních stíhání osob opozičních politiků na Ukrajině a nepřiměřeností použitých opatření...

upozorňuje ukrajinské úřady, že princip kolektivní odpovědnosti za rozhodnutí vlády neumožňuje trestní stíhání jednotlivých členů vlády za rozhodnutí, jež byla učiněna kolektivně:..."

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

Rozsah případu

Soud podotýká, že poté, co bylo Vládě sděleno, že došlo k podání stížnosti, stěžovatelka podala několik dalších stížností.

Zejména se jedná o její stížnost, kterou Soud obdržel dne 8. června 2012, v níž stěžovatelka namítá porušení čl. 5 a 6 Úmluvy a čl. 4 Protokolu č. 7. k nimž mělo dojít v průběhu trestního stíhání za protiprávní jednání, jehož se měla dopustit v době, kdy byla ředitelkou společnosti United Energy Systems of Ukraine.

Soud se domnívá, že uvedené další stížnosti podané stěžovatelkou nepředstavují podrobnější rozpracování jejích původních stížností, ke kterým se již strany vyjádřily. Soud se tudíž domnívá, že není vhodné se těmito novými stížnostmi zabývat v kontextu aktuální stížnosti (viz Piryanik proti Ukrajině, stížnost č. 75788/01. bod 20. 19. dubna 2005).

Namítané porušení čl. 3 Úmluvy z důvodu podmínek ve vazbě a ve výkonu trestu odnětí svobody

Stěžovatelka namítá porušení čl. 3 Úmluvy z důvodu podmínek ve vazbě v Kyjevě v SIZO č. 13. jež, dle tvrzení stěžovatelky, svou intenzitou naplnily nelidské zacházení, jež je v čl. 3 zakázáno. Dále doplnila, že již fakt, že její vazba nebyla časově omezena, jí způsobil nepřetržité psychické utrpení.

Čl. 3 Úmluvy stanoví:

„Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.“

Tvrzení stran

Vláda uvádí, že tvrzení stěžovatelky týkající se podmínek její vazby v Kyjevě v SIZO č. 13 a v průběhu výkonu trestu v Kachanovské kolonii jsou zjevně neopodstatněná. Vláda dále poznamenává, že podmínky v obou celách naplňují standardy zakotvené v čl. 3 Úmluvy.

Stěžovatelka namítá, že podmínky ve dvou ze tří zařízení, kde pobývala, byly neakceptovatelné z důvodu nedostatečné ventilace, omezené možnosti venkovních aktivit, nedostatku pitné vody, nízké kvality jídla a v jedné z cel také z důvodu špatného vytápění. Dle stěžovatelky podmínky výkonu jejího trestu v Kachanovské kolonii nelze považovat za přiměřené, zvláště pak proto, že se stěžovatelka nemohla každodenně zúčastnit vycházky.

Hodnocení Soudu

Soud připomíná, že čl. 3 Úmluvy chrání jednu z nejdůležitějších hodnot demokratické společnosti. Zakazuje totiž bezvýjimečně mučení nebo jiné nelidské či ponižující zacházení a trestání, a to bez

ohledu na okolnosti a chování oběti (viz např. Labita proti Itálii* /VS/, stížnost č. 26772/95, bod 1 19, ESLP 2000-IV). Soud rovněž poznamenává, že rozdíl mezi „týráním“ a „nelidským či jiným ponižujícím zacházením“ tkví ve „zvláštním stigmatu úmyslného nelidského zacházení, které způsobuje velmi závažné a kruté utrpení“, (viz Ireland proti Spojenému Království, 18. ledna 1978. bod 167. série A č. 25). Ve vztahu k podmínkám vazby a výkonu trestu odnětí svobody Soud odkazuje na další principy vytvořené judikaturou (viz, Sarban proti Moldávii, stížnost č. 3456/05, body 75 až 77. 4. října 2005).

Aby špatné zacházení spadalo do působnosti čl. 3 Úmluvy, musí dosáhnout alespoň minimální úrovně závažnosti. Pojem minimální úrovně závažnosti je však relativní kategorií: je třeba vzít v úvahu všechny okolnosti případu, jako například délku trvání špatného zacházení, fyzické a mentální dopady takového jednání a, v některých případech, také pohlaví, věk a zdravotní stav oběti (viz např. Ireland proti Spojenému Království, cit. výše. bod 162).

Pokud je osoba zbavena osobní svobody, je na státu, aby zajistil, že veškeré podmínky vazby, resp. výkonu trestu odnětí svobody budou splňovat kritéria lidské důstojnosti, že způsob výkonu vazby, resp. trestu odnětí svobody uvězněnou osobu nevystaví utrpení či těžkostem, jež by překročily nevyhnutelnou míru strádání, jež je pro vazbu, resp. výkon trestu odnětí svobody charakteristická, a že, s ohledem na praktické požadavky uvěznění, zajistí péči o zdraví, mimo jiné tím, že poskytne uvězněným osobám nezbytnou lékařskou péči (viz Kudla proti Polsku /VS/. stížnost č. 30210/96, bod 94. ESLP 2000-XI). Při hodnocení podmínek vazby, resp. výkonu trestu odnětí svobody musí být brán v potaz kumulativní dopad všech těchto podmínek a délka trvání vazby, resp. výkonu trestu odnětí svobody (viz Ostrovar proti Moldávii, stížnost Č. 35207/03, bod 80, 13. září 2005).

Soud zjistil, že mimo několik nekonzistentností ve tvrzeních stěžovatelky ohledně velikosti její cely a frekvence sprchování (viz výše body 40 a 44) se strany shodují v následujícím: (i) stěžovatelka se nacházela v SIZO č. 13 v Kyjevě v cele o výměře 16 metrů čtverečních, kterou obývala společně s jednou či se dvěma dalšími ženami po dobu čtyř měsíců a dvaceti dni; (ii) stěžovatelce bylo umožněno sprchovat se přinejmenším dvakrát týdně (viz výše body 40 a 44). Ostatní fakta jsou mezi stranami sporná.

Soud často konstatuje porušení čl. 3 Úmluvy z důvodu nedostatku osobního prostoru poskytnutého osobám umístěným ve vězeňských zařízeních (viz Peers proti Řecku, stížnost č. 28524/95, body 69 a násled., ESLP 2001-III. Khudoyorov proti Rusku, stížnost č. 6847/02, body 104 a násled., ESLP 2005-X; Labzov proti Rusku, stížnost č. 62208/00, body 44 a násled., 16. června 2005; Novoselov proti Rusku, stížnost č. 66460/01. body 41 a násled., 2. června 2005; Mělník proti Ukrajině, stížnost č. 72286/01, bod 103, 28. března 2006; Visloguzov proti Ukrajině, stížnost č. 32362/02, bod 46. 20. května 2010; a Iglin proti Ukrajině, stížnost č. 39908/05. bod 52, 12. ledna 2012). Soud však poznamenává, že oproti výše zmíněným případům měla stěžovatelka na cele č. 242 pro sebe k dispozici více než. pět metrů čtverečních. Soud nemá k dispozici informace o výměře cely č. 300, kam byla stěžovatelka přemístěna dne 25. listopadu 2011. tj. předtím než byla přemístěna na celu č. 206 ve zdravotním oddělení (viz výše bod 47).

Soud dále zjistil, že stěžovatelka si nestěžuje na velikost cely, nýbrž na omezený přístup přirozeného světla a vzduchu do cely č. 242. na nedostatek teplé vody a jiných životních podmínek a na špatné vytápění cely č. 300. Soud uznává, že stěžovatelka mohla v uvedených celách pociťovat určité problémy stran materiálních podmínek. Současně však Soud není schopen s jistotou určit, zda stěžovatelku tyto nedostatky nějak výrazně zasáhly. Soud nemá k dispozici ani důkazy, které by nasvědčovaly tomu, že by vnitřní osvětlení nebo ventilace byly nedostatečné anebo že by nedostatek teplé vody byl trvalý. Soud ještě dodává, že stěžovatelka byla v pravidelném kontaktu se svými příbuznými, kteří jí poskytovali dostatečné množství kvalitních lůžkovin a potravin; stěžovatelka měla taktéž v průběhu celého svého pobytu v SIZO č. 13 možnost komunikovat s okolním světem, i se

svým advokátem. Soud nakonec ještě podotýká, že podle předložených důkazů neshledává, že by ostatní materiální podmínky, na něž stěžovatelka poukazuje, naplňovaly kritéria nelidského či ponižujícího zacházení.

V otázce materiálních podmínek ve věznici v Kachanovské kolonii Soud zjistil, že se zde se stěžovatelka, s krátkým přerušením ve dnech od 20. do 22. dubna 2012, nacházela od 30. prosince 2011 do 9. května 2012, kdy byla převezena do ústřední nemocnice (viz výše body 111 a 164). Z toho vyplývá, že posuzovaná doba činí celkem čtyři měsíce a sedm dní. Stěžovatelka se na cele o výměře 37 metrů čtverečních nacházela s jednou spoluvězeňkyní, cela byla vybavena dvěma plastovými okny, z nichž každé mělo výměru 3,5 metrů čtverečních a jež umožňovala průnik přirozeného světla a ventilaci. Cela byla taktéž uměle osvětlena a větrání bylo možné provést mechanicky (viz výše bod 111). Cela navíc obsahovala i samostatný sprchový kout o výměře 3,5 metrů čtverečních a WC o výměře 4,1 metrů čtverečních. Pokud tedy Soud bere na vědomí všechny materiální podmínky, jež byly podrobně popsány výše (viz výše body 113 a 114), shledává, že tyto splňují standardy, jež Úmluva stanoví. Soud bere na vědomí, že stěžovatelka nemohla denně využít svého práva na vycházku, jelikož se potýkala se zdravotními potížemi, a že hůl, berle či chodítko by jí umožnily pohyb. Situace stěžovatelky tedy mohla být v posuzované době nepříjemná, nicméně nedosáhla tak vysokého stupně závažnosti, aby spadala pod čl. 3 Úmluvy.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že stížnost stěžovatelky je v této části zjevně neopodstatněná, a tudíž ji Soud zamítá podle čl. 35 odst. 3 a 4 Úmluvy.

III. Namítané porušení čl. 3 Úmluvy z důvodu lékařské péče poskytnuté stěžovatelce

Stěžovatelka dále namítá porušení čl. 2 a 3 Úmluvy z důvodu nedostatečné lékařské péče v průběhu její vazby, resp. výkonu trestu. Stěžovatelka odmítla lékařské vyšetření provedené kýmkoliv jiným, než lékaři, jimž důvěřovala, jelikož se obávala špatného zacházení ze strany lékařského personálu věznice. Navíc fakt, že její vazba nebyla časově omezená, jí způsobil nepřetržité psychické utrpení.

Soud považuje za vhodné přezkoumat tuto část stížnosti podle čl. 3 Úmluvy.

Tvrzení stran

Vláda velmi podrobně popsala, jaká lékařská péče byla stěžovatelce poskytnuta. Vláda uvádí, že péče poskytnutá stěžovatelce byla adekvátní a stěžovatelka by ji tedy nemela zpochybňovat. Dle Vlády vyvinul lékařský personál zdravotního oddělení v SIZO opravdu velké úsilí, aby stěžovatelce zajistil vhodnou péči.

V Kachanovské kolonii v Charkově bylo, dle tvrzení Vlády, k dispozici veškeré vybavení k tomu, aby stěžovatelce mohla být poskytnuta adekvátní lékařská péče. Stěžovatelka mohla navíc využít i péče specialistů z předních ukrajinských i zahraničních zdravotnických zařízení.

Vláda uvádí, že příslušné úřady udělaly v otázce lékařské péče vše, co bylo v jejich silách, aby se vyhnuly odpovědnosti podle čl. 3 Úmluvy. Vláda zdůraznila mnoho případů, kdy stěžovatelka, dle názoru Vlády, zcela bezdůvodně odmítla podstoupit lékařské vyšetření nebo stanovenou léčbu, za což příslušné státní úřady nemohou nést zodpovědnost.

Stěžovatelka naopak uvádí, že příslušné úřady podcenily závažnost jejího zdravotního stavu a neposkytly jí včasnou a vhodnou léčbu, dokud němečtí lékaři v únoru 2012 nevydali zprávu o jejím zdravotním stavu. Zhoršující se zdravotní stav stěžovatelky však přitom byl potvrzen ještě dříve, a to renomovanými mezinárodními odborníky. Dle stěžovatelky lze prokázat nesplnění povinnosti poskytnout stěžovatelce vhodnou lékařskou péči tím, že informace o jejím zdravotním stavu byly neustále manipulovány, a to tak, že stěžovatelce byly podávány léky proti bolesti pod podmínkou, že

bude spolupracovat, a to i přesto, že příslušným organum bylo známo, že stěžovatelka je vážně nemocná.

Hodnocení Soudu

Dle judikatury Soudu ukládá čl. 3 Úmluvy státu povinnost chránit zdraví osob zbavených osobní svobody (viz Kudla proti Polsku, cit. výše, bod 94). Zároveň však nelze uložit obecnou povinnost propustit tyto osoby na svobodu ze zdravotních důvodů. Proto je slučitelnost zdravotního stavu uvězněné osoby, a to i když je tato osoba vážně nemocná, a průběhu vazby, resp. výkonu trestu závislá na schopnosti státu poskytovat ve vězení lékařskou péči adekvátní kvality (viz Goginashvili proti Gruzii, stížnost č. 47729/08. bod 79, 4. října 2011).

Výklad pojmu „vhodnost“ lékařské péče je složité definovat. Obecně vzato si Soud ponechává určitou volnost ve výkladu požadovaného standardu lékařské péče, záleží vždy na konkrétním případě. Takový standard by měl splňovat „požadavky lidské důstojnosti“ (viz Aleksanyan proti Rusku, stížnost č. 46468, body 139 a 140. 22. prosince 2008). Soud také zastává stanovisko, že čl. 3 Úmluvy nelze interpretovat tak, že by každému právnímu či žádosti o lékařské vyšetření uvězněné osoby muselo být vyhověno (viz Mathew proti Nizozemí, stížnost č. 24919/03. 29. září 2005).

Pouhý fakt, že uvězněná osoba byla vyšetřena lékařem a že jí byla předepsána určitá léčba, ještě neznamená, že poskytnutá lékařská péče byla vhodná (viz Hummatov proti Ázerbajdžánu, stížnosti č. 9852/03 a 13413/04. bod 116. 29. listopadu 2007). Příslušné úřady musí taktéž zajistit, aby byla vedena zdravotnická dokumentace každé uvězněné osoby (viz např. Khudobin proti Rusku, stížnost č. 59696/00. bod 83. ESLP 2006-XII /výňatky/), musí dále zajistit, aby určení diagnózy a léčba byly včasné a přesné (viz Hummatov, cit. výše, bod 115 a Melnik, cit. výše, body 104 až 106). a v případech, kde je to povahou zdravotního stavu nutné, musí být ustanoven pravidelný a systematický dohled, který zahrnuje komplexní léčebnou terapii mířenou na vyléčení chorob a na zamezení jejich zhoršení spíše než na symptomatickou léčbu příznaků (viz Hummatov, cit. výše. § 109 a 114; Sarban. cit. výše, bod 79; a Popov proti Rusku, stížnost č. 26853/04. bod 211, 13. Července 2006). Příslušné úřady musí taktéž zajistit, aby pro stanovenou léčbu byly vytvořeny vhodné podmínky (viz Hummatov, cit. výše, bod 116, a Holomiov proti Moldávii, stížnost č. 30649/05, bod 117, 7. listopadu 2006).

Soud taktéž uvádí, že stát nemůže být zodpovědný za průtahy způsobené tím, že stěžovatel odmítl podstoupit lékařská vyšetření nebo léčbu v případech, kdy předložené důkazy svědčí o tom, že stěžovateli bylo umožněno využít kvalifikované lékařské péče, ale tento ji dobrovolně odmítl (viz Knyazev proti Rusku, stížnost č. 25948/05, bod 103, 8. listopadu 2007).

V projednávaném případě Soud poznamenává, že vzhledem k objemnému spisovému materiálu a k tvrzením stran je zřetelné, že zdravotnímu stavu stěžovatelky se dostalo značné pozornosti ze strany příslušných orgánů, jež vyvinuly velké úsilí a vynaložily finanční prostředky, jež jsou daleko nad rámec běžných zdravotních opatření poskytovaných řadovému vězni na Ukrajině. Stěžovatelka byla vyšetřena lékaři ze zdravotního oddělení v SIZO, nicméně odmítla podstoupit podrobné lékařské vyšetření. Dne 6. srpna 2011 odmítla vyšetření u internisty, psychiatra, zubaře, odmítla změření krevního tlaku, elektrokardiogram, rentgen, krevní testy a vyšetření moči. Své stanovisko potvrdila i 12. srpna 2011 (viz výše bod 59). Každý den až do 30. srpna 2011 stěžovatelka buď konzultovala své potíže s odborníky anebo se podrobila léčbě (viz výše body 59 – 69). Mnohokrát byla vyšetřena za přítomnosti doktorky P, jíž, jak bylo řečeno, stěžovatelka důvěřuje (viz výše body 67, 79 a 104). Stěžovatelka však nadále odmítala podstoupit vyšetření a laboratorní testy, jež by byly provedeny dvěma nezávislými laboratořemi mimo SIZO, a trvala na tom, aby byla důvěrně vyšetřena lékaři dle svého výběru a aby o výsledcích laboratorních testů nebyla informována lékařská komise (viz výše body 61. 62 a 70). Ve dnech 27. a 30. srpna a 3. září 2011 bylo stěžovatelce navrženo, aby

podstoupila vyšetření lékařskou komisí za přítomnosti doktorky P., které stěžovatelka důvěřuje (viz výše body 69, 70 a 72), to však stěžovatelka odmítla. Vedoucí zdravotního oddělení v SIZO navíc stěžovatelku často vyšetřoval, přičemž buď neshledal žádné závažné změny jejího zdravotního stavu anebo konstatoval, že zdravotní stav stěžovatelky je uspokojivý (viz výše body 61, 64, 65, 68, 71, 74, 75 a 81). Soud podotýká, že stěžovatelka odmítla vyšetření lékařskou komisí za přítomnosti doktorky P., ale posléze v průběhu mnoha návštěv u vedoucího lékaře zdravotního oddělení v SIZO požadovala, aby byla vyšetřena právě doktorkou P (viz výše body 62 a 63).

Soud neuznává tvrzení stěžovatelky, že jí v období od srpna do prosince 2011 nebyla poskytnuta specializovaná léčba. Tato stěžovatelce, dle jejího tvrzení, byla poskytnuta až posléze, když se na její léčbě začali podílet zahraniční lékaři. Soud v této souvislosti poukazuje na zjištění Výboru CPT, který v době od 29. listopadu do 6. prosince 2011 navštívil SIZO č. 13 a podrobně zkoumal, jaká lékařská péče byla stěžovatelce a dvěma dalším osobám, bývalým členům vlády stěžovatelky, v SIZO č. 13 poskytnuta. Výbor CPT ve své zprávě zopakoval své již dříve vyjádřené obavy ohledně zajištění specializovaných vyšetření mimo SIZO č. 13 a ohledně značných průtahů v této věci ve vztahu ke třem zmíněným osobám. Výbor CPT však nevyjádřil žádné obavy ohledně toho, že by léčba jako taková, jež měla být stěžovatelce poskytnutá, měla být nevhodná (viz výše bod 185).

Soud si je vědom toho, že důvěra v lékaře je klíčovým prvkem ve vztahu lékaře a pacienta. Jedná se o velmi důležitou věc, kterou je však ve věznicích těžké vytvořit. Na druhou stranu pacienti často odmítají lékařské vyšetření jednoduše kvůli úzkosti. V takovém případě by měl lékař zvýšit důvěru pacienta tím, že mu vysvětlí svou úlohu lékaře a povinnost mlčenlivosti, důvod lékařského vyšetření a zdůrazní fakt, že lékař není osobou, která by byla nějakým způsobem účastna procesu trestního řízení. Na druhou stranu v projednávaném případě může prvek strachu mající politický podklad sehrát důležitou roli.

Soud podotýká, že v projednávaném případě byla stěžovatelka výrazně opatrná a pravidelně odmítala podstoupit navrhovaná lékařská vyšetření. Své jednání vysvětlovala tím, že je osobou s určitým politickým statutem a že trpí nedostatkem důvěry ve státní orgány. V této souvislosti stěžovatelka dále zmínila údajně špatné zkušenosti ostatních, kteří se buď ve vězení nakazili nějakou nemocí anebo zde zemřeli. Zde Soud připomíná svou dřívější judikaturu, která stanoví, že pacienti, což se týká i stěžovatelky, mají povinnost spolupracovat a komunikovat s příslušným zdravotnickým personálem. Klíčovou otázkou v tomto případě zůstává, zda byl postoj stěžovatelky oprávněný a zda stát vykonal vše, co od něj lze rozumně očekávat, aby zajistil stěžovatelce řádnou lékařskou péči. Soud v této souvislosti zdůrazňuje, že v anamnéze stěžovatelky za dobu jejího pobytu v SIZO č. 13 a v Kachanovské kolonii v Charkově nelze nalézt žádnou specifickou událost, jež by odůvodňovala její naprostou nedůvěru ve státní úřady.

Soud přikládá určitou váhu faktu, že správa věznice – i přes průtahy při plnění předběžného opatření vydaného Soudem dne 15. března 2012 a přes některé kroky příslušných orgánů, které svědčily o neochotě vyhovět podmínkám předběžného opatření (viz výše body 122, 123 a 131) – zajistila převoz stěžovatelky do ústřední nemocnice dne 20. dubna 2012 (viz výše bod 133) a poté ještě jednou dne 9. května 2012, aby zde stěžovatelka podstoupila stanovenou léčbu pod dohledem německého neurologa z kliniky Charité v Berlíně (viz výše bod 164). Stěžovatelka tedy byla vyšetřena specialisty, její stížnosti byly vyslyšeny a podstoupila stanovenou specializovanou léčbu.

Závěrem tedy Soud konstatuje, že Vláda doložila všechny podstatné důkazy, jež Soudu umožnily dospět k závěru, že stěžovatelce byla poskytnuta komplexní, efektivní a transparentní lékařská péče. Z tohoto důvodu Soud stížnost stěžovatelky v této části zamítá jako zjevně neopodstatněnou podle čl. 35 odst. 3 písm. a) a odst. 4 Úmluvy.

Namítané porušení čl. 3 Úmluvy z důvodu nevhodného zacházení se stěžovatelkou v průběhu jejího

převozu do ústřední nemocnice dne 20. dubna 2012

Stěžovatelka uvádí, že byla do ústřední nemocnice převezena proti své vůli a že v průběhu tohoto převozu utrpěla zranění. Stěžovatelka dále uvádí, že tato událost nebyla řádně vyšetřena.

Vláda tvrzení stěžovatelky popírá.

Přijatelnost

Vláda uvádí, že stěžovatelka nevyčerpala všechny vnitrostátní opravné prostředky ve vztahu k tvrzenému špatnému zacházení v průběhu jejího převozu do ústřední nemocnice dne 20. dubna 2012. neboť nenapadla rozhodnutí prokurátora ze dne 3. května 2012. kterým bylo odmítnuto zahájení trestního stíhání ve výše uvedené věci.

Soud připomíná obdobnou námitku, jež byla vznesena v případě Kaverzin proti Ukrajině (stížnost č. 23893/03, 15. května 2012). Vládou zmiňovaný opravný prostředek nebyl Soudem vyhodnocen jako způsobilý poskytnout dostatečnou nápravu ve vztahu ke tvrzením stěžovatele ve věci špatného zacházení a bezvýsledného vyšetřování (ibid.. body 93 až 98). Soud tedy nenachází žádný důvod, aby rozhodl v rozporu se svým předchozím rozhodnutím, a konstatuje, že stěžovatelka nebyla povinna tento opravný prostředek vyčerpat.

Námitka Vlády se tedy zamítá. Stížnost stěžovatelky v této části není zjevně neopodstatněná ve smyslu čl. 35 odst. 3 Úmluvy a není nepřijatelná ani z žádného jiného důvodu. Soud tedy stížnost stěžovatelky v této části prohlašuje za přijatelnou.

Odůvodněnost

Tvrzení stran

Vláda uvádí, že tvrzení stěžovatelky ve věci špatného zacházení během jejího převozu z věznice do ústřední nemocnice jsou neopodstatněná, jelikož nejsou k dispozici žádné důkazy, jež by prokázaly, že modřiny na těle stěžovatelky byly způsobeny užitím síly ze strany dozorců anebo že by příslušné orgány byly jinak zodpovědné za zranění, jež stěžovatelka utrpěla.

V otázce vyšetření tvrzeného incidentu Vláda konstatuje, že příslušné orgány podnikly přiměřené kroky, aby byla událost vyšetřena a aby byla zjištěna pravda. Závěr příslušných orgánů, že tvrzení stěžovatelky bylo neopodstatněné, nijak nenarušil průběh vyšetřování. Vláda odkazuje, mimo jiné, na tvrzení personálu, který byl ve věznici \ daný den a čas přítomen, a to zejména na tři zaměstnance z oddělení dohledu a bezpečnosti, kteří potvrdili, že oddělení č. 1 věznice, kde se nachází cela stěžovatelky, je vybaveno videokamerami, které však pracují v režimu real-time a nemají nahrávací funkci. V průběhu sledování stěžovatelčiny cely na monitoru dne 20. dubna 2012 žádný z dozorců nezaznamenal, že by dozorcí, jež vstoupili do cely, proti stěžovatelce použili násilí, a nezaznamenali ani žádné zvuky. Poté, co dozorcí celu stěžovatelky opustili, dozorce, jež sledoval monitor, uvedl, že stěžovatelka se ještě osprchovala, sbalila si své věci a lehla si do postele. V průběhu sledování monitoru si dozorcí nevšimli, že by stěžovatelka utrpěla nějaká zranění.

Stěžovatelka trvá na svých předchozích výpovědích.

Obecné principy

(a) Namítané špatné zacházení

Soud již mnohokrát konstatoval, že čl. 3 Úmluvy zakotvuje jednu z nejzákladnějších hodnot

demokratické společnosti. I za nejzávažnějších okolností, jako je boj proti terorismu a organizovanému zločinu, Úmluva bezvýjimečně zakazuje použití násilí či jiného nelidského a ponižujícího zacházení, a to bez ohledu na chování oběti (viz. mezi mnoha dalšími, Labita, cit. výše, bod 119 a Selmouni proti Francii /VS/, stížnost č. 25803/94. bod 95, ESLP 1999-V).

Soud znovu zdůrazňuje, že tvrzené špatné zacházení musí být náležitě doloženo důkazním materiálem. Při posuzování důkazů Soud uplatňuje princip „nade vší rozumnou pochybnost“, nicméně dodává, že takový důkaz může pocházet i z koexistence dostatečně silných, jasných a souhlasných závěrů anebo z obdobných nevyvrácených domněnek (viz Labita, cit. výše, bod 121).

Pokud si osoba ve vazbě, resp. ve výkonu trestu stěžuje na zranění, jež mají být výsledkem špatného zacházení, je na státu, aby úplně a dostatečně vysvětlil, jak ke zraněním došlo (viz Ribitsch proti Rakousku, 4. prosince 1995, bod 34, série A č. 336).

Soud zdůrazňuje zranitelnost osob ve vazbě, resp. ve výkonu trestu, a státní orgány mají povinnost chránit zdraví těchto osob (viz Tarariyeva proti Rusku, stížnost č. 4353/03, bod 73, ESLP 2006-XV /výňatky/; Sarban, cit. výše, bod 77. 4. října 2005; Mouisel proti Francii*, stížnost č. 67263/01, bod 40, ESLP 2002-IX). Jakékoliv použití síly proti osobě zbavené osobní svobody, jež nebylo zapříčiněno samotným předchozím jednáním této osoby, snižuje lidskou důstojnost a v zásadě se jedná o zásah do práva této osoby zakotveného v čl. 3 Úmluvy (viz Sheydayev proti Rusku, stížnost č. 65859/01, bod 59, 7. prosince 2006, a Ribitsch, cit. výše, bod 38). Břemeno důkazní leží na státu, který musí na základě přesvědčivých argumentů prokázat, že použití síly, jež mělo za následek zranění stěžovatele, nebylo excesivní (viz např. Dzwonkowski proti Polsku, stížnost č. 46702/99. bod 51, 12. dubna 2007).

(b) Adekvátnost vyšetřování

Soud opakuje, že pokud osoba tvrdí, že se stala nezákonně obětí špatného zacházení ze strany policie nebo jiného státního orgánu a že došlo k porušení čl. 3 Úmluvy, toto ustanovení potom ve spojení s čl. 1 Úmluvy, který stanoví, že „Vysoké smluvní strany přiznávají každému, kdo podléhá jejich jurisdikci, práva a svobody ... podle této Úmluvy“, implicitně vyžaduje, aby bylo zahájeno efektivní vyšetřování. Toto vyšetřování by potom mělo vést k identifikaci a potrestání konkrétních viníků (viz Assenov a další proti Bulharsku, 28. října 1998. bod 102, Reports 1998-VIII).

Závazek zahájit vyšetřování „není závazkem výsledku, nýbrž prostředků“: ne každé vyšetřování nutně vede k závěrům, jež korespondují s tvrzeními stěžovatele; obecně by však vyšetřování mělo vést ke zjištění faktů případu a. pokud se prokáže, že jsou tvrzení stěžovatele pravdivá, k identifikaci a potrestání viníků (viz Paul a Andrey Edwards proti Spojenému království, stížnost č. 46477/99, bod 71, ESLP 2002-II. a Mahmut Kaya proti Turecku, stížnost č. 22535/93, bod 124. ESLP 2000-III).

Vyšetřování ve věci tvrzených závažných zranění způsobených špatným zacházením musí být důkladné. To znamená, že státní orgány musí vždy vyšetřit, co se stalo, a neměly by se spoléhat na uspěchané či špatně odůvodněné závěry s cílem co nejrychleji uzavřít vyšetřování anebo tyto závěry použít pro své rozhodnutí (viz Assenov a další, cit. výše. body 103 a násl.). Státní orgány musí podniknout všechny kroky, aby zajistily důkazy ve věci, a to včetně, mimo jiné, výslechu očitých svědků a znaleckých zkoumání (viz Tanrikulu proti Turecku /VS/, stížnost č. 23763/94, body 104 a násl., ESLP 1999-IV. a Gül proti Turecku, stížnost č. 22676/93, bod 89, 14. prosince 2000). Jakýkoliv nedostatek ve vyšetřování, jež podkopává schopnost vyšetřit příčinu zranění či identitu viníků, se může vymykat stanovenému standardu.

Aplikace obecných principů na projednávaný případ

Soud poukazuje na to, že v průběhu pobytu stěžovatelky v Kachanovské kolonii byly na jejím těle

zjištěny modřiny. Již tento samotný fakt vyžaduje, aby stát zjistil původ těchto zranění. Pokud stát neposkytne hodnověrné vysvětlení těchto modřin, bude jednat v rozporu se svou povinností dbát o zdraví osob zbavených osobní svobody, jež jsou plně v jeho moci.

Dne 23. dubna 2012 učinila stěžovatelka podání na krajskou prokuraturu v Charkově, kde si stěžovala na to, že její převoz do ústřední nemocnice dne 20. dubna 2012 proběhl proti její vůli a že v průběhu tohoto převozu s ní personál věznice špatně zacházel (viz výše bod 137). Poprvé byla stěžovatelka vyšetřena dne 24. dubna 2012, kdy svá zranění ukázala lékařům ve věznici (viz výše bod 140). Dle lékařské zprávy byla na stěžovatelčině těle nalezena menší zranění (modřina na levém předloktí a dvě modřiny v oblasti pravé kyčle), která mohla vzniknout pevným stiskem anebo úderem pevným tupým předmětem den nebo dva před vyšetřením. Lékařská zpráva také uvádí, že stáří modřin neodpovídá době, kterou stěžovatelka udala. Soud poznamenává, že téhož dne se dostavil znalec z oboru lékařství, aby stěžovatelku prohlédl, stěžovatelka to však odmítla (viz výše bod 141).

Později téhož dne, tedy po jednom dni vyšetřování celého incidentu, odmítl vedoucí vyšetřovacího oddělení krajské prokuratury v Charkově zahájit trestní stíhání proti dozorcům věznice, kteří měli stěžovatelku napadnout, jelikož chyběly důkazy, jež by prokazovaly, že dozorcí stěžovatelce způsobili zranění (viz výše bod 142). Dne 25. dubna 2012 bylo rozhodnutí prokuratury zrušeno a bylo nařízeno další vyšetřování (viz výše bod 143). Dle tvrzení Vlády vyšetřovatel shromáždil důkazní materiál od zaměstnanců věznice, zdravotnického personálu, od řidiče sanitky, který byl dne 20. dubna 2012 ve službě, od členů lékařské komise, zaměstnanců ústřední nemocnice a od dalších osob, jež byly svědky převozu stěžovatelky do ústřední nemocnice a jež potvrdily, že si stěžovatelka nestěžovala na žádná zranění a že si ani nevšimly žádných známek zranění na těle stěžovatelky (viz výše body 150 až 161).

Vláda dále spoléhá na fakt, že sledování stěžovatelky kamerou dne 20. dubna 2012 neodhalilo nic mimořádného. Nicméně toto tvrzení nelze ověřit, jelikož, dle tvrzení Vlády, předmětná kamera, přinejmenším dne 20. dubna 2012, nepořídila žádnou nahrávku ani snímek (viz výše bod 154).

Soud poznamenává, že stěžovatelka byla dne 26. dubna 2012 znovu vyzvána, aby byla v rámci vyšetřování incidentu prohlédnuta znalcem, aby byla určena příčina a stáří podlitin, to však stěžovatelka odmítla. Na základě této skutečnosti byl znalec, doktor medicíny a ředitel katedry forenzních studií na Akademii lékařských věd v Charkově, nucen vyhodnotit zranění stěžovatelky pouze na základě zprávy ze dne 24. dubna 2012. Znalec konstatoval, že vzhledem ke stavu hematomů a jejich vzhledu dva nebo tři dny před vyšetřením stěžovatelky, nemohly být tyto pohmožděny způsobeny dne 20. dubna 2012. Znalec se navíc seznámil s lékařskou dokumentací stěžovatelky, která zaznamenává i její zdravotní stav po dobu jejího pobytu v SIZO č. 13, a poznamenal, že na těle stěžovatelky se v době od 16. srpna 2011 čas od času vytvářely podkožní hematomy, které však nebyly následkem žádného úderu a spíše tak odrážely pouze stav stěžovatelčina cévního a oběhového systému (viz výše bod 146). Dne 3. května 2012 vyšetřovatel znovu odmítl zahájit trestní stíhání (viz výše bod 149).

Soud podotýká, že umístění modřin na těle stěžovatelky odpovídá jejímu tvrzení, že byla dne 20. dubna 2012 shozena z postele a dostala ránu do břicha. Soud nicméně nemůže ignorovat důkazy, které uvádějí, že zdánlivé stáří modřin neodpovídá době, kdy se dle stěžovatelky měl incident udát, že existují i jiné možné příčiny vzniku těchto podlitin, jež vylučují vnější trauma. Tyto závěry bylo možné uspokojivě potvrdit nebo naopak vyvrátit za předpokladu, že by se stěžovatelka bývala podrobila znaleckému zkoumání, což však stěžovatelka dvakrát odmítla. Pokud tedy z vlastního rozhodnutí stěžovatelky chybí znalecký posudek, Soud nemůže nade vší rozumnou pochybnost konstatovat, že podlitiny byly stěžovatelce způsobeny při převozu do ústřední nemocnice dne 20. dubna 2012 v rozporu s čl. 3 Úmluvy.

Jakmile stěžovatelka podala na krajskou prokuraturu v Charkově zmiňovaný návrh uvádějící špatné zacházení, vznikla státu povinnost podle čl. 3 Úmluvy zahájit efektivní vyšetřování. Efektivita vyšetřování však byla, jak Soud uvádí výše, blokována samotnou stěžovatelkou, která vytrvale odmítala podstoupit vyšetření znalcem, které by potvrdilo či vyvrátilo závěry o příčině a době vzniku podlitin na těle stěžovatelky.

Výše uvedené úvahy jsou dostatečné pro to, aby Soud rozhodl, že vyšetřování ve věci návrhu stěžovatelky v otázce špatného zacházení během jejího převozu do ústřední nemocnice bylo „efektivní“. Soud konstatuje, že nedošlo k porušení čl. 3 Úmluvy v jeho procesně-právní části.

Namítané porušení čl. 8 Úmluvy

Stěžovatelka uvádí, že v nemocnici byla pod čtyřadvacetihodinovým dohledem kamer a že věznice zveřejnila její úplnou zdravotnickou dokumentaci v ukrajinských médiích. Stěžovatelka namítá porušení čl. 8 Úmluvy, jež stanoví:

Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.

Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.

Vláda uvádí, že stěžovatelka měla napadnout zamítavé rozhodnutí ve věci neustalého monitoringu v nemocnici a vE věci zveřejnění její zdravotnické dokumentace vydané 1. června 2012 krajskou prokuraturou v Charkově a dožadovat se přezkoumání u vyšší instance prokuratury nebo u příslušného soudu. Zároveň stěžovatelka mohla rovnou uvedená rozhodnutí napadnout před správními soudy.

Soud opět zdůrazňuje, že účelem čl. 35 Úmluvy je poskytnout Vysokým smluvním stranám možnost zabránit anebo napravit porušení Úmluvy, ke kterým došlo, ještě předtím, než se věc dostane k institucím Rady Evropy. Tímto jsou státy zbaveny odpovědnosti před mezinárodní institucí, jelikož mají možnost své pochybení napravit prostřednictvím svého právního řádu. Toto pravidlo je založeno na předpokladu zakotveném v čl. 13 Úmluvy – s nímž úzce souvisí – že ve vnitrostátním právním řádu je k dispozici efektivní prostředek nápravy, který státu umožní pochybení účinně napravit. Jedná se tedy o důležitý aspekt pravidla, že ochrana lidských práv a svobod poskytovaná Úmluvou je pouze subsidiárním prostředkem ve vztahu k vnitrostátnímu právu. Proto musí být stížnost, jež má být posléze podána k Soudu, uplatněna nejprve u příslušného vnitrostátního orgánu a musí splňovat všechny formální požadavky a lhůty stanovené vnitrostátním právním řádem (viz Selmouni, cit. výše, bod 74).

Zprvce, Soud již v té části stížnosti namítající porušení čl. 3 Úmluvy konstatoval, že opravný prostředek proti rozhodnutí prokurátora není efektivním prostředkem nápravy ve smyslu čl. 35 odst. 3 Úmluvy (viz výše bod 223), stejné východisko Soud aplikuje i v této části stížnosti namítající porušení čl. 8 Úmluvy. Zadruhé, Soud má za to, že soudní řád správní, jež je účinný od 1. září 2005, a tudíž soudy měly možnost v průběhu sedmi let rozvíjet výklad tohoto zákona, poskytuje v dané věci efektivní prostředek nápravy. Ve zmiňovaném zákoně nejsou zakotveny žádné podrobné postupy pro podání toho typu žaloby, kterou podala stěžovatelka, a Vláda neuvedla, jaká je v obdobných případech soudní praxe. Nicméně daná otázka spadá do působnosti § 17 odst. 1 soudního řádu správního (viz výše bod 181), který definuje pravomoc soudů ve správním soudnictví, a není sporu o tom, že odst. 2 § 17 vylučuje pravomoc správních soudů v dané věci.

Soud poznamenává, že stěžovatelka využila možnosti, jež poskytuje soudní řád správní. Stěžovatelka však v soudním sporu nebyla úspěšná, neboť obvodní správní soud v Kyjevě její správní žalobu zamítl (viz výše body 173 a 174). Soud však dále poznamenává, že proti rozhodnutí prvostupňového soudu je možné podat odvolání, kde se lze odvolat ohledně právních otázek. Soud ještě dodává, že stěžovatelka nevyužila možnosti zakotvené v § 117 soudního řádu správního požádat soud o vydání předběžného opatření (viz výše bod 181).

V souladu s výše uvedeným Soud v této části namítající porušení čl. 8 Úmluvy zamítá stížnost stěžovatelky pro nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků podle čl. 35 odst. 1 a 4 Úmluvy.

Namítané porušení čl. 5 Úmluvy

Stěžovatelka uvádí s odkazem na čl. 5 odst. 1 písm. b) Úmluvy, že její vazba byla svévolná a nezákonná. Současně namítá také porušení čl. 5 odst. 3 Úmluvy, jelikož se domnívá, že neexistovaly důvody pro to, aby její vazba pokračovala. Stěžovatelka taktéž namítá porušení čl. 5 odst. 4 Úmluvy, jelikož nemohla efektivně napadnout nezákonnost vazby. Na závěr stěžovatelka uvádí, že v rozporu s výše uvedenými ustanoveními neměla efektivní možnost získat odškodnění za vazbu.

Příslušná ustanovení č. 5 Úmluvy stanoví:

Každý má právo na svobodu a osobní bezpečnost. Nikdo nesmí být zbaven svobody kromě následujících případů, pokud se tak stane v souladu s řízením stanoveným zákonem:

...

zákonné zatčení nebo jiné zbavení svobody osoby proto, že se nepodrobila rozhodnutí vydanému soudem podle zákona, nebo proto, aby bylo zaručeno splnění povinnosti stanovené zákonem;

zákonné zatčení nebo jiné zbavení svobody osoby za účelem předvedení před příslušný soudní orgán pro důvodné podezření ze spáchání trestného činu nebo jsou-li oprávněné důvody k domněnce, že je nutné zabránit jí ve spáchání trestného činu nebo v útěku po jeho spáchání;

Každý, kdo je zatčen nebo jinak zbaven svobody v souladu s ustanovením odstavce 1 písm. c) tohoto článku, musí být ihned předveden před soudce nebo jinou úřední osobu zmocněnou zákonem k výkonu soudní pravomoci a má právo být souzen v přiměřené lhůtě nebo propuštěn během řízení. Propuštění může být podmíněno zárukou, že se dotyčná osoba dostaví k přelíčení.

Každý, kdo byl zbaven svobody zatčením nebo jiným způsobem, má právo podat návrh na řízení, ve kterém by soud urychleně rozhodl o zákonnosti jeho zbavení svobody a nařídil propuštění, je-li zbavení svobody nezákonné.

Každý, kdo byl zatčen nebo zadržen v rozporu s ustanoveními tohoto článku, má nárok na odškodnění.

Přijatelnost

Soud konstatuje, že stížnost v této části není zjevně neopodstatněná ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy. Soud dále konstatuje, že stížnost v této části není nepřijatelná ani z žádného jiného důvodu. Soud prohlašuje stížnost v této části za přijatelnou.

Odůvodněnost

Čl. 5 odst. 1 Úmluvy

(a) Tvrzení stran

Stěžovatelka uvádí, že její vazba byla projevem svévole a že nesplnila podmínky stanovené v čl. 5 odst. 1 Úmluvy.

Stěžovatelka argumentuje rozsudkem Soudu ve věci Kharchenko proti Ukrajině (stížnost č. 40107/02, 10. února 2011), podle něhož vazba, jež není časově omezena, odporuje výkladu čl. 5 odst. 1 Úmluvy, a to i tehdy, je-li vazba v souladu s vnitrostátním právem.

Stěžovatelka dále uvádí, že neexistovaly žádné důkazy, jež by poukazovaly na to, že by se stěžovatelka snažila vyhnout trestnímu stíhání jak před ukrajinskými institucemi, tak před Soudem. Stěžovatelka naopak zdůrazňuje, že vždy postupovala v souladu s příkazy vyšetřovatele, resp. se soudními obsílkami a ve všech případech se zúčastnila vyšetřovacích úkonů a jednání.

Stěžovatelka dále uvádí, že neexistovala možnost, že by pokračovala v páchání té trestné činnosti, z níž byla obviněna, neboť obvinění byla spjata se stěžovatelčím působením ve funkci předsedkyně vlády, tuto funkci však stěžovatelka nevykonávala již dlouho předtím, než proti ní bylo v této věci zahájeno trestní stíhání.

Stěžovatelka podotýká, že vnitrostátní soudy v žádné fázi řízení nebraly v potaz možnost použití alternativního zajišťovacího opatření, jež by méně zasahovalo do práv stěžovatelky.

Vláda uvádí, že vazba stěžovatelky byla nařízena a následně vykonána na základě soudních rozhodnutí, jež byla vydána v souladu s vnitrostátním právem. Z tohoto důvodu uvalení vazby splňuje podmínky čl. 5 odst. 1 písm. c) Úmluvy.

Vláda zastává názor, že vnitrostátní soud dostatečně odůvodnil uvalení vazby jako zajišťovacího opatření, které bylo založeno na konkrétních faktech a okolnostech daného případu, jakož i na důkazním materiálu ve spise. Vláda zdůrazňuje, že vazba byla na stěžovatelku uvalena, jelikož soud dospěl k závěru, že by se stěžovatelka mohla skrývat anebo uprchnout před trestním stíháním. Soud dovedl tato rizika z faktu, že stěžovatelka odmítla informovat soud o místě svého trvalého pobytu pod záminkou, že tento údaj je uveden ve spise. Vláda navíc zdůrazňuje, že obsílky zaslané na adresu stěžovatelky byly poštou navraceny zpět. V průběhu jednání před soudem dne 5. srpna 2011 stěžovatelka dále odmítla podepsat potvrzení o tom, že byla informována o datu, čase a místě konání následujícího soudního jednání. Závěrem Vláda dodává, že stěžovatelka se dostavila pozdě na soudní jednání, jež se konalo dne 5. srpna 2011, a to bez řádného důvodu.

Vláda dále poukazuje na to, že stěžovatelka byla obviněna ze spáchání závažného trestného činu a neprokázala respekt k soudu ani k účastníkům řízení, jelikož nedbala pokynů předsedajícího soudce a činila obstrukce při výslechu svědků.

Vláda ještě podotýká, že předtím, než soud rozhodl o uvalení vazby na stěžovatelku, důkladně se zabýval argumenty stěžovatelky i jejího obhájce proti uvalení vazby.

Vláda dodává, že celková doba trvání vazby stěžovatelky byla relativně krátká.

(b) Hodnocení Soudu

(i) Obecné principy

Soud zdůrazňuje, že čl. 5 Úmluvy zakotvuje základní lidské právo, totiž ochranu jednotlivců před svévolnými zásahy státu do jejich práva na osobní svobodu (viz Aksoy proti Turecku, 18. prosince 1996, bod 76, Reports 1996-VI). Výčet možných zásahů do tohoto práva, jež je obsažen v čl. 5 odst. 1

Úmluvy, je taxativní a pouze restriktivní výklad tohoto ustanovení je slučitelný s jeho účelem, totiž s tím, aby nikdo nebyl svévolně zbaven osobní svobody (viz Labita, cit. výše, bod 170).

Při posuzování zákonnosti zbavení osobní svobody se Soud neomezuje pouze na deklarovaný, předstíraný účel zatčení či jiného zbavení osobní svobody, ale zkoumá také skutečný úmysl a účel, který za tím stojí (viz Bozano proti Francii, 18. prosince 1986, bod 60, Série Ač. 111, a Khodorkovskiy proti Rusku, stížnost Č. 5829/04. bod 142, 31. května 2011).

Soud v souladu se svou dosavadní judikaturou uvádí, že v případech zbavení osobní svobody je obzvláště důležité dostat požadavku právní jistoty. Je proto zásadní, aby podmínky pro zbavení osobní svobody byly ve vnitrostátním právním řádu jasně a přesně stanoveny a aby zákon samotný byl předvídatelný ve své aplikaci tak, aby dostál požadavkům „zákonnosti“, jež jsou zakotveny v Úmluvě. Jedná se o standard, jež vyžaduje, aby právní řád byl dostatečně přesný a jasný, aby bylo možné předcházet svévoli a aby občan – pokud to bude potřeba, s náležitou právní pomocí – mohl předvídat, do té míry, jež je dána okolnostmi případu, právní následky, jež může jeho jednání obnášet (viz. mezi dalšími, Medvedyev a další proti Francii /VS/, stížnost č. 3394/03. bod 80. ESLP 2010. s dalšími odkazy).

Při posuzování, zda bylo zbavení osobní svobody prosté svévole v souladu s čl. 5 odst. 1 Úmluvy, nestačí, že bylo vykonáno v souladu s vnitrostátním právem, jež splňuje výše uvedené standardy; zbavení osobní svobody musí být také za daných okolností nutné (viz Nešťák proti Slovensku, stížnost č. 65559/01. bod 74. 27. února 2007. a Khayredinov proti Ukrajině, stížnost č. 38717/04, body 27 a 28. 14. října 2010).

Závěrem Soud zdůrazňuje, že vazba, ať je jakkoliv krátkého trvání, musí být soudem přesvědčivě odůvodněna (viz Belchev proti Bulharsku, stížnost č. 39270/98. bod 82, 8. dubna 2004, a Castravet proti Moldávii, stížnost č. 23393/05, bod 33. 13. března 2007).

(ii) Aplikace obecných principů na projednávanou věc

Soud podotýká, že vazba stěžovatelky byla nařízena na dobu neurčitou, což již samo o sobě je v rozporu s požadavkem zákonnosti zakotveným v čl. 5 Úmluvy (viz např. Yeloyev proti Ukrajině, stížnost č. 17283/02. body 52 a 55. 6. listopadu 2008; Solovey a Zozulya proti Ukrajině, stížnosti č. 40774/02 a 4048/03, bod 59, 27. listopadu 2008; a Doronin proti Ukrajině, stížnost č. 16505/02. bod 59, 19. února 2009). Soud zde navíc zdůrazňuje, že tato otázka, jež je důsledkem mezery v zákoně na Ukrajině, je Soudem řešena opakovaně (viz Kharchenko, cit. výše. bod 98).

Soud je toho názoru, že projednávaná věc poukazuje na mnoho dalších závažných otázek ve vztahu k zákonnosti vazby stěžovatelky, které zasluhují další zkoumání.

Soud uvádí, že rozhodnutí o vazbě ze dne 5. srpna 2011 neuvádí, že by stěžovatelka porušila podmínky předchozího zajišťovacího opatření, tj. slibu, že neopustí město, které jí bylo uloženo po předcházející čtyři měsíce. Stěžovatelka sice odmítla podepsat potvrzení o tom, že byla informována o dalších nařízených jednáních soudu, avšak soudce neuvedl, že by se stěžovatelka některého z těchto jednání poté nezúčastnila. To stejné platí o tvrzených neúspěšných pokusech pošty doručit stěžovatelce některé soudní obsílky: nebylo řečeno, že by to mělo vliv na plnění procesních povinností stěžovatelky. Stejně tak nemělo žádný vliv na účast stěžovatelky najednáních soudu ani to, že odmítla uvést svou adresu trvalého pobytu s tím, že je již uvedena ve spise. Několikaminutové zpoždění stěžovatelky na soudní jednání dne 5. srpna 2011 nelze považovat za nedostatečnou spolupráci z její strany. V souladu s výše uvedeným nelze dovodit, že by hrozilo, že by stěžovatelka chtěla uprchnout trestnímu stíhání, což byl však jeden z důvodů, proč na ni byla uvalena vazba.

Jak vyplývá ze soudního rozhodnutí o vazbě a také z návrhu prokurátora na uvalení vazby a ze skutkového stavu, hlavním důvodem pro vazbu stěžovatelky bylo tedy to, že obstruovala řízení a chovala se pohrdlivě. Tento důvod však není uveden v důvodech opravňujících uvalení vazby podle čl. 5 odst. 1 písm. c) Úmluvy. Soudu navíc není jasné, z jakého důvodu bylo za daných okolností vhodnější uvalit na stěžovatelku vazbu, než ponechat v platnosti stávající zajišťovací opatření.

Vzhledem k tomu, že důvody a tudíž i účel vazby stěžovatelky zůstaly stejné až do jejího odsouzení, je Soud toho názoru, že celá doba, kterou strávila stěžovatelka ve vazbě, byla svévolná a nezákonná.

Z výše uvedeného vyplývá, že v této části stížnosti došlo k porušení čl. 5 odst. 1 Úmluvy.

Čl. 5 odst. 4 Úmluvy

(a) Tvzení stran

Stěžovatelka uvádí, že neměla k dispozici právní prostředek, jímž by mohla napadnout rozhodnutí o vazbě ze dne 5. srpna 2011. Všechny její návrhy na propuštění z vazby byly navíc zamítnuty ve velmi formalistickém duchu, aniž by braly jakýkoliv zřetel na její argumentaci.

Dle tvrzení Vlády sice rozhodnutí o vazbě opravdu nebylo možné napadnout opravným prostředkem, nicméně původní rozhodnutí soudu již v sobě obsahovalo přezkum zákonnosti vazby stěžovatelky.

Vláda dále namítá, že zákonnost vazby stěžovatelky byla opakovaně přezkoumávána příslušným soudem v rámci návrhů stěžovatelky na propuštění z vazby. Každý z návrhů stěžovatelky na propuštění z vazby byl, společně s argumenty v něm uvedenými, soudem přezkoumán v podobě samostatného procesního rozhodnutí. Soud Pečerskyj opakovaně potvrdil svými rozhodnutími vazbu stěžovatelky, neboť shledal, že nadále trvají důvody vazby, tak jak jsou uvedeny v původním rozhodnutí o vazbě ze dne 5. srpna 2011. Soud především shledal, že nebyly dány důvody k požadované změně zajišťovacího opatření. Vláda v této souvislosti zdůrazňuje, že odůvodňování vazby stále stejnými důvody nemůže být považováno za zásah do práv stěžovatelky dle čl. 5 Úmluvy.

(b) Hodnocení Soudu

Soud opět podotýká, že v souladu s čl. 5 odst. 4 Úmluvy mají osoby zbavené osobní svobody nárok na přezkoumání procesních a hmotněprávních důvodů vazby, jež jsou zásadní, dle dikce Úmluvy, pro zhodnocení „zákonnosti“ zbavení osobní svobody. To znamená, že příslušný soud musí posoudit nejenom procesní kritéria, jež vyžaduje vnitrostátní právo, ale i oprávněnost podezření, na jehož základě byla vazba uvalena, a legitimitu účelu sledovaného tím, že osoba byla zbavena osobní svobody (viz Butkevičius proti Litvě*, stížnost č. 48297/99. bod 43, ESLP 2002-II, a Solovey a Zozulya, cit. výše, bod 70).

Soud dále konstatuje, že další funkcí odůvodněného rozhodnutí je ukázat stranám, že byly slyšeny. Čl. 5 Úmluvy sice neukládá soudu přezkoumávajícímu vazbu povinnost vypořádat se s každým argumentem, jež je uveden v návrhu, nicméně záruky obsažené v čl. 5 Úmluvy by byly zbaveny své podstaty, kdyby soud, vycházeje pouze z vnitrostátního práva a praxe, konkrétní skutečnosti, jež osoba zbavená osobní svobody uvádí a jež by mohly zpochybnit „zákonnost“ zbavení osobní svobody, přehlížel či je považoval za irelevantní (viz Ignatenco proti Moldávii, stížnost č. 36988/07, body 77 a 78, 8. února 2011. s dalšími odkazy).

Soud konstatuje, že v projednávané věci byla zákonnost vazby stěžovatelky přezkoumána vnitrostátními soudy hned několikrát. Předmětná soudní rozhodnutí však nesplňují požadavky zakotvené v čl. 5 odst. 4 Úmluvy, jelikož se v odůvodnění omezují pouze na konstatování, že soudní rozhodnutí o změně druhu zajištění vydané v průběhu řízení před soudem nelze napadnout

opravným prostředkem. Tato rozhodnutí navíc stále opakují odůvodnění uvedené v původním rozhodnutí o vazbě, jež, jak bylo řečeno výše, je nedostatečné (viz výše body 31.32, 35 a 36).

Soud podotýká, že stěžovatelka ve svých mnoha návrzích na propuštění z vazby uvedla specifické a relevantní důvody pro své propuštění, např. to, že plně dodržela podmínky předchozího zajišťovacího opatření, tj. slibu že neopustí město, a dále to, že se nikdy nepokusila uniknout trestnímu stíhání nebo jej jinak obstruovat. Navíc mnoho respektovaných osobností veřejného života nabízelo orgánům činným v trestním řízení za stěžovatelku osobní záruku. Dokonce byl i učiněn návrh na složení kauce. Příslušný soud však ve všech případech tyto návrhy odmítl, aniž by se jakkoliv zabýval uvedenými argumenty; soud tedy s argumenty zacházel jako se zjevně irelevantními ve vztahu k zákonnosti vazby stěžovatelky (viz výše body 34 a 35).

Soud proto konstatuje, že rozsah a povaha soudního přezkumu ve věci vazby stěžovatelky nesplňují požadavky zakotvené v čl. 5 odst. 4 Úmluvy.

Soud shledává, že vnitrostátní právo jako takové neposkytuje možnost přezkumu zákonnosti trvající vazby po skončení přípravného řízení, čímž nesplňuje požadavky čl. 5 odst. 4 Úmluvy (viz Molodorych proti Ukrajině, stížnost č. 2161/02. bod 297).

Soud proto konstatuje, že došlo k porušení čl. 5 odst. 4 Úmluvy.

Čl. 5 odst. 5 Úmluvy

(a) Tvrzení stran

Stěžovatelka uvádí, že neměla účinnou možnost domoci se odškodnění v souvislosti s uvedenými porušeními čl. 5 Úmluvy.

Vláda uvádí, že stěžovatelka by měla nárok na odškodnění pouze v tom případě, že by vnitrostátní soudy shledaly, že její vazba byla nezákonná.

(b) Hodnocení Soudu

Soud uvádí, že nárok na odškodnění podle čl. 5 odst. 5 Úmluvy vznikne pouze tehdy, pokud bylo zjištěno porušení alespoň jednoho z ostatních čtyř odstavců čl. 5, v projednávaném případě to jsou odstavce la) a 4 Úmluvy, a to přímo anebo nepřímo Soudem nebo vnitrostátními soudy (viz např. Svetoslav Dimitrov proti Bulharsku, stížnost č. 55861/00, bod 76, 7. února 2008, a Cagdas Sahin proti Turecku, stížnost č. 28137/02. bod 34, 11. dubna 2006). V této souvislosti je třeba dodat, že možnost efektivního využití práva na odškodnění podle čl. 5 odst. 5 Úmluvy musí být dostatečně zajištěna (viz Stanev proti Bulharsku /VS/, stížnost č. 36760/06, bod 182, 17. ledna 2012, s dalšími odkazy).

Soud poznamenává, že institut odškodnění za nezákonné zbavení osobní svobody je na Ukrajině upraven zákonem o odškodnění (viz výše bod 182). Nárok na odškodnění vzniká zejména tehdy, kdy byla nezákonnost zbavení osobní svobody určena rozhodnutím soudu. V ukrajinském právním řádu neexistuje možnost zahájit řízení o odškodnění za zbavení osobní svobody v případech, kdy tento Soud konstatoval porušení jednoho z ostatních odstavců čl. 5 Úmluvy.

Soud uvedenou mezeru v zákoně již identifikoval v několika svých předchozích rozsudcích proti Ukrajině (viz např. Nechiporuk a Yonkalo proti Ukrajině, stížnost č. 42310/04, bod 233, 21. dubna 2011). Tato mezera zůstává relevantní i v projednávané věci.

Soud konstatuje, že došlo k porušení čl. 5 odst. 5 Úmluvy.

VII. Namítané porušení čl. 18 v kombinaci s čl. 5 Úmluvy

Stěžovatelka uvádí, že její vazba měla postranní motivy. Její vazba byla využita zejména k tomu, aby stěžovatelka byla odstavena z politického života a aby bylo zabráněno její účasti v parlamentních volbách dne 28. října 2012. Stěžovatelka argumentuje porušením čl. 18 v kombinaci s čl. 5 Úmluvy, který stanoví:

Omezení, jež tato Úmluva připouští pro uvedená práva a svobody, nesmí být využívána k jinému účelu než k tomu, pro který byla určena.

Přijatelnost

Soud konstatuje, že stížnost v této části není zjevně neopodstatněná ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy. Soud dále konstatuje, že stížnost v této části není nepřijatelná ani z žádného jiného důvodu. Soud prohlašuje stížnost v této části za přijatelnou.

Odůvodněnost

Tvrzení stran

Stěžovatelka zdůrazňuje, že byla nejsilnějším opozičním lídrem. Dle tvrzení stěžovatelky byla vazba prostředkem, jak ji odstranit z politického života a zabránit její účasti v parlamentních volbách dne 28. října 2012. Stěžovatelka v této souvislosti poukázala na mnoho zpráv vnitrostátních i zahraničních pozorovatelů o tom, že na Ukrajině jsou trestně stíháni členové politické opozice. Stěžovatelka dále uvedla i další trestní stíhání, která proti ní byla zahájena, a to údajně bezdůvodně. Nakonec stěžovatelka, v kontextu svých ostatních tvrzení, vyjádřila své pochybnosti stran kompetentnosti a dobré víry soudce K., který projednával její věc v prvním stupni a který nařídil její vzetí do vazby. Dle stěžovatelky soudce K. tím, že na ni uvalil vazbu, nepotrestal stěžovatelku za nic víc, než za nedostatek respektu k němu, nicméně stěžovatelka se nedomnívá, že by takový respekt byl povinný.

Vláda poznamenává, že stěžovatelka zastávala pozici předsedkyně vlády na Ukrajině po dlouhou dobu, zůstala lídrem opoziční strany a těšila se široké podpoře ze strany veřejnosti. Z tohoto důvodu byly vždy aktivity stěžovatelky stejně jako jakákoliv akce, kde se angažovala, středem pozornosti, a to nejen médií, ale i oficiálních kruhů na Ukrajině i v zahraničí. Vláda však zdůrazňuje politický charakter tohoto zájmu o stěžovatelku, který je nutné odlišit od soudního řízení. Vláda v této souvislosti poukazuje na rozsudek Soudu ve věci Khodorovskiy (cit. výše, bod 259), kde Soud uvedl, že „politický proces a soudní proces jsou dvě zcela odlišné věci“. V souladu s těmito úvahami Vláda zastává názor, že veřejný zájem na trestním stíhání a vazbě stěžovatelky nelze pokládat za důkaz zaujatosti vůči stěžovatelce.

Vláda také zmiňuje to, že stěžovatelka, krom toho, že poukázala na své intenzivní působení v politice, neuvedla žádné další důkazy, které by odůvodňovaly její tvrzení, že byla zbavena osobní svobody z jiných důvodů, než z těch, jež stanoví čl. 5 Úmluvy. Závěrem Vláda dodává, že o vazbě stěžovatelky bylo rozhodnuto pouze na základě jejího chování v průběhu řízení před soudem; vazba stěžovatelky sledovala legitimní cíl a byly naplněny požadavky stanovené v čl. 5 odst. 1 písm. c) Úmluvy.

Hodnocení Soudu

Soud zdůrazňuje, že čl. 18 Úmluvy není autonomní, lze jej použít pouze v kombinaci s jinými články Úmluvy (viz Gusinskiy proti Rusku, stížnost č. 70276/01, bod 75, 19. května 2004). Jak Soud již dříve uvedl ve své judikatuře, celá struktura Úmluvy stojí na obecném předpokladu, že státní orgány členských států jednájí v dobré víře. Samozřejmě, že veřejná politika nebo jednotlivé opatření mohou

obsahovat nějaký „skrytý záměr“ a potom je předpoklad dobré víry zpochybnitelný. Nicméně pokud stěžovatelka namítá, že její práva a svobody byly omezeny z nepřístojného důvodu, potom musí přesvědčivě dokázat, že skutečný cíl státních orgánů nebyl tentýž, který tyto orgány proklamovaly, anebo skutečný cíl musí být rozumně dovoditelný z celkového kontextu. Pouhé podezření, že státní orgány konaly za jiným účelem, než jaký je stanoven Úmluvou, není dostatečné k tomu, aby bylo prokázáno, že došlo k porušení čl. 18 Úmluvy (viz Khodorovskiy, cit. výše, bod 255).

Pokud nějaký stěžovatel namítá porušení čl. 18 Úmluvy, aplikuje Soud velmi přísné důkazní břemeno. V důsledku toho Soud konstatoval pouze v několika málo případech porušení čl. 18 Úmluvy. Takto Soud například ve věci Gusinsky (cit. výše, body 73 – 78) rozhodl, že stěžovatel byl omezen na osobní svobodě, mimo jiné, z jiného důvodu, než stanoví čl. 5 Úmluvy. Soud se v této věci opíral o takt, že stěžovatel a federální ministr pro tisk uzavřeli smlouvu, z čehož jasně vyplývalo, že vazba na stěžovatele byla uvalena proto, aby byl donucen prodat svou mediální společnost státu. Ve věci Cebotari proti Moldávii (stížnost č. 35615/06, body 46 a násl., 13. listopadu 2007) Soud konstatoval porušení čl. 18 Úmluvy za okolností, kdy bylo zatčení stěžovatele evidentně spojené s projednáváním stížnosti stěžovatele před Soudem. Obdobné případy jsou však ojedinělé (viz, naopak, Sisojeva a další proti Lotyšsku /VS/, stížnost č. 60654/00. bod 129, ESLP 2007-11. a Khodorkovskiy, cit. výše, bod 261).

V projednávaném případě Soud shledává velkou podobnost s případem Lutsenko proti Ukrajině (stížnost č. 6492/11, bod 104, 3. července 2012). Stejně jako v projednávaném případě byl stěžovatel, bývalý předseda vlády a lídr nejsilnější opoziční strany, krátce po nástupu nové vlády k moci obviněn ze zneužití pravomoci. Mnozí vnitrostátní i mezinárodní pozorovatelé, včetně různých nevládních organizací, média, osobnosti z diplomatických kruhů i osobnosti veřejného života považovali stíhání pana Lucenka za další z politicky motivovaných trestních stíhání lídrů opozičních stran na Ukrajině.

Soud uvádí, že námítky stěžovatelky v otázce porušení čl. 18 Úmluvy jsou dvojí: porušení čl. 18 v kombinaci s čl. 5 v otázce skutečného účelu vazby stěžovatelky; porušení čl. 18 v kombinaci s čl. 6 týkající se otázky, zda bylo trestní řízení proti stěžovatelce spravedlivé a zda nemělo postranní úmysly. Soud tedy omezí svoje zkoumání pouze na namítané porušení čl. 18 v kombinaci s čl. 5 Úmluvy.

Jak Soud konstatoval v případě Lutsenko, cit. výše, pokud stěžovatel tvrdí, že jeho trestní stíhání mělo politické či postranní motivy, je těžké oddělovat vazbu od trestního řízení, v rámci něhož byla vazba uvalena (bod 108). Nicméně stejně jako v citovaném případě Soud rozlišuje řadu specifických rysů stěžovatelčiny vazby, jež Soudu dovolují, aby se na celou věc podíval odděleně a v kontextu údajně politicky motivovaného trestního stíhání stěžovatelky jako lídra opoziční strany, kdy bylo proti stěžovatelce zahájeno několik trestních stíhání v období po změně politické moci a před konáním parlamentních voleb.

Soud již konstatoval, že ačkoliv byla vazba na stěžovatelku formálně uvalena z důvodů uvedených v čl. 5 odst. 1 písm. c) Úmluvy, tak přesto okolnosti případu i uvedené důvody státních orgánů (viz výše body 269-270) poukazují na to, že skutečným důvodem vazby bylo potrestat stěžovatelku za nedostatek respektu k soudu, což, jak bylo uvedeno, stěžovatelka demonstrovala svým chováním v průběhu řízení před soudem.

Ve světle těchto úvah a při užití přístupu uplatněného již v případě Lucenko, kde nastaly obdobné okolnosti jako v případě stěžovatelky, je Soud toho názoru, že vazba stěžovatelky nesloužila k tomu, aby stěžovatelka čelila odpovědnosti na základě podezření ze spáchání trestného činu, nýbrž byla nařízena z jiných důvodů.

Soud na základě výše uvedených skutečností konstatuje, že došlo k porušení čl. 18 v kombinaci s čl. 5 Úmluvy.

VIII. Aplikace čl. 41 Úmluvy

Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přiznává v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

Stěžovatelka nepožaduje žádné odškodnění.

Z tohoto důvodu Soud stěžovatelce nepřiznává žádné odškodnění.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

Jednomyslně prohlašuje stížnost podle čl. 3 Úmluvy v části namítající špatné zacházení se stěžovatelkou během jejího převozu do nemocnice dne 20. dubna 2012 a vyšetřování tohoto incidentu, jakož i části stížnosti podle čl. 5 a 18 Úmluvy, za přijatelné a ostatní části stížnosti prohlašuje za nepřijatelné;

Rozhoduje v poměru 4 ku 3 hlasům, že v části namítající špatné zacházení se stěžovatelkou během jejího převozu do nemocnice dne 20. dubna 2012 a efektivitu vnitrostátního vyšetřování tohoto incidentu nedošlo k porušení čl. 3 Úmluvy;

Jednomyslně rozhoduje, že došlo k porušení čl. 5 odst. 1 Úmluvy:

Jednomyslně rozhoduje, že došlo k porušení čl. 5 odst. 4 Úmluvy;

Jednomyslně rozhoduje, že došlo k porušení čl. 5 odst. 5 Úmluvy;

Jednomyslně rozhoduje, že došlo k porušení čl. 18 v kombinaci s čl. 5 Úmluvy.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno ve veřejném zasedání dne 30. dubna 2013 v souladu s čl. 77 odst. 2 a 3 jednacího řádu Soudu.

PHILLIPS

zástupce tajemníka sekce

SPIELMANN

předseda

* Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – přílohový sešit XI .111 XI .IV/2005. rozhodnutí o stížnosti 6. 26772/95. str. 9.

* Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – přílohový sešit XI .111 XI .IV/2005. rozhodnutí o stížnosti 6. 26772/95. str. 9.

* Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – přílohový sešit XXXIII – XXXIV/2003, rozhodnutí o stížnosti č. 48297/99, str. 43.